

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 6 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrînyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis co tă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

O problemă.

— Articol din afară. —

Sibiu, 2 Iulie n.

Turneul d-lor *Crișan* și *Mărcuș* își are desigur importanța sa în mijlocul frământărilor noastre artistice. Nu mai încapă nici o îndoială că acești doi tineri, laureați ai conservatorului din Viena, vor fi pretutindenea întâmpinați cu însuflețire, pentru că în prestațiunile lor artistice se întrupează o părțică din idealul spre care tinde societatea fondului de teatru. Nu-i vorbă suntem încă foarte departe dela realizarea planurilor pe cari și le-a desemnat această înaltă instituție, dar totuși, văzând felul cum lucrează ea, ne stăpânește tot mai mult nădejdea, că nu e departe viitorul, când o trupă ambulată de actori eșiți din școli dramatice, cu frumoase pregătiri, vor da educația artistică de lipsă publicului nostru dornic de frumos și de înălțare sufletească.

Având fondul de teatru chemarea tocmai să facă educația artistică a poporului nostru de sigur n'a greșit când a dat burse pentru perfecționarea în cant unor tineri serioși, cari și până acum au dat dovadă că sunt vrednici de numirea ce li-se dă: „*artiștii noștri*”. Căci muzica nobilitează sentimentele, îl duce pe om în alte sfere mai înalte decât cele în cari zilnic tânjim. Pe o clipă omul — sub impresia muzicii — își uită de sine, toată lumea o vede prin vălul alb al nevinovăției care acopere tot ce e murdar și brutal, cu un cuvânt să apropie spre desăvârșire, care e menirea

lui. Numai că ce folos de muzică dacă ascultătorii nu o înțeleg, și astfel artiștilor noștri le revine greaua misiune, de-a trage cele dintâi brazde în pământul încă nearat, de a trezi în public interes pentru muzica atât curat românească cât și pentru cea clasică universală. Ei trebuie să dea publicului educația muzicală, pe care nu o are. Concertele aranjate sunt tocmai potrivite pentru a educa publicul.

Dar și până la înjghebură a unei trupe de teatru, s'ar putea face încă foarte multe lucruri de folos. Vreau la locul acesta să relev o chestiune care ar putea preocupa lumea noastră muzicală.

Poporul nostru e dela fire muzical, numărul *reuniunilor de muzică și cântare* crește zilnic, iar unele până acum au dat dovadă de-o maturitate cum numai la reuniunile năpătești, cu tradiții de veacuri, se poate afla. Cine cunoaște trecutul *reuniunii de muzică din Sibiu*, care a împlinit deja 30 de ani de existență, va recunoaște incontestabilele ei merite. Cele mai grele piese clasice au fost executate de această reuniune cu atâta artă, încât a pus în uimire și pe străini, iar succesul strălucit al operei „*O noapte în Granada*” a ridicat-o în rândul celor mai vestite reuniuni de muzică. Conduasă de mâna de fier a maestrului *Gheorghe Dima*, în decurs de 2 decenii, a dat publicului sibiian cultura muzicală înaltă, care îl stăpânește și azi. A început să pătrundă în tainele muzicii clasice, a isbutit să înțeleagă geniul unui *Beethoven*, *Bach*, *Mozart*, *Brahms* și alții și paralel a învățat să cunoască farmecul muzicii noastre naționale, desbrăcând-o de tot ce e trivial și neestetic. Partea leului din această muncă de

fer i-se cuvine maestrului *Gheorghe Dima* și în parte unuia dintre numeroșii săi urmași *Hermann Kirchner*. Sub epigonii acestora însă reuniunea de muzică din Sibiu abea mai trăește, aș putea zice că o susține numai gloria trecutului. Atâtea neajunsuri, deși mărunte, rod la trunchiul ei sănătos, încât o amenință cu prăbușire, și ar fi păcat.

Celelalte reuniuni își au deasemenea părțile bune și rele. Cele mai multe după întâiul debut vegetează numai. Pretutindeni se simte lipsa conducătorilor de seamă. Nu este o legătură între aceste reuniuni, nu e un plan comun de muncă, cele mai multe vânează efecte momentane și nu se cugetă la chemarea pe care-o au: creșterea publicului, împărțirea unei culturi muzicale. Poate în privința cultivării muzicii noastre populare, ținând prin aceasta trează conștiința națională, își împlinesc unele din aceste reuniuni chemarea. Aceeași nesiguranță și dibuire în întunec se observă și aici ca la cele mai multe instituții culturale de ale noastre. Se simte lipsa unei organizări raționale care să realizeze legătura necesară între reuniunile noastre de muzică cu drept de existență. Precum a fost la băncile noastre așa și aici, e o necesitate arzătoare realizarea unei „*Solidarități*” care să se îngrijască de rostul reuniunilor de muzică.

De dragul unității ar fi consult ca *societatea creării unui fond de teatru* să-și ia asupra sa sarcina de-a uni reuniunile de muzică într'o organizație potrivită și încredințând agendele comune ale lor unui bărbat pricepător de muzică și înzestrat cu un spirit ager de inițiativă, să dea un nou avânt acestor bogate focare de cultură. Și fiindcă stagnarea

Congresele studențești din 1871 și 1909.*)

De Ion Gramadă.

Când s'a trezit și în sufletele românilor conștiința națională și mândria de neam, am găsit teritorul nostru sfâșiat și sufletele părăginite din pricina diferitelor culturi străine, la care ne-am adăpat. O apropiere sufletească mai vie între frații cei reslățiți, o cunoaștere mai temeinică a împrejurărilor de viață din deosebitele țări românești și o luptă îndărătnică pentru încetăținirea unei culturi românești unitare între Tisa, Dunăre și Nistru, se impunea numai decât iar purtătorii noului steag pe care s'au scris aceste credințe măntuitoare, erau viitorii conducători ai neamului: tinerii universitari.

Cel care a înțeles mai bine noul crez, și dela care a pornit pentru prima dată ideea unei traicnice apropieri frățești între studenții români de pretutindeni, a fost tânărul și genialul student dela universitatea din Viena: *Mihail Eminescu*. Dela dânsul a pornit ideea primului congres studențesc, și „serbarea (dela Putna) nu s'ar fi fă-

cut, dacă el n'ar fi stărunit, ca ea să se facă cu orice preț, pentruca congresul să fie cu putință¹⁾ „S'a născut conștiința”, scrie Eminescu, „că o întrunire a studenților români din toate părțile ar putea să constituie și altceva decât numai o serbare pentru glorificarea trecutului nostru și că, cu o ocaziune atât de favorabilă în felul ei, am putea să ne gândim mai serios asupra problemelor, ce viitorul ni-le impune cu atâta necesitate²⁾”.

Idea congresului era măreață și vrednică de autorul ei, dar din nefericire și aici ca în multe alte împrejurări au intervenit patimile mari ale oamenilor mici, cari au zădărnicit înfăptuirea acestui congres așa, dupăcum s'a proiectat dela început. Din pricina unor neînțelegeri între Eminescu și Slavici de o parte, și Ioniță Bumbac, adversarul lor mărginit, de altă parte, cei doi dintâi s'au retras din comitetul societății și din biroul central pentru organizarea congresului studențesc, care s'a desorganizat mai apoi din pricina asta în dauna congresului, din care a ieșit o caricatură.

Tinerimea universitară română din diferitele centre studențești și-a trimis însă delegații la congresul dela Putna, în bună speranță că vor săvârși ceva cum se cade. Reprezentanții studenților din București erau: Gh. Dem. Teodorescu, I. A. Brătescu și Grigore Tocilescu; din Viena

sosiră: Ioan Slavici, M. Eminescu, Gribovschi, Pamfil Dan, Vasile Morariu, Sterie Ciurcu și Ilie Luță; leșenii trimiseră pe: Resu, Irimescu și Maroneanu, iar din Berlin veni numai A. D. Xenopol, care a ținut și cuvântarea festivă.

Programul care avea să fie obiectul discuției conținea următoarele puncte³⁾:

1. Prin ce s'ar putea întreaga junime română academică desvolta omogen?

2. Prin ce ar putea generațiunea prezentă contribui la generalizarea culturii?

3. În ce direcție să procedă junimea română spre a putea crea condițiunile unei dezvoltări sigure și permanente?

4. Care ram al dezvoltării trebuie să atragă mai cu deosebire atențiunea junimii?

5. Când și unde să fie viitorul congres?

Proiectul acesta a fost compus de comitetul central din Viena și împărțit tuturor studenților români și societăților lor. La Viena proiectul a fost discutat mai întâi în ședință secretă, răspunzându-se totodată la fiecare punct:

1. „Prin organizație care face cu puțință ca toți tinerii români academici să steie în neînteruptă atingere spirituală; spre acest scop să se înființeze societăți academice, precum și un organ literar-științific al junilor români academici, la care să conlucre cu toții, iar congrese de felul acesta să se țină cât mai des.

¹⁾ Ioan Slavici: Serbarea dela Putna, în Conv. lit. Nr. 10 din 1903 pg. 924.

²⁾ Conv. lit. IV. 1870—71 nr. 14 din 15 Sept. pp. 233 și 234.

* Un capitol din „Monografia societății „România” din Viena, care apare săptămâna aceasta. Dat fiind, că în toamna aceasta se va ține un congres studențesc la București sau la Craiova, credem că acest congres va interesa în primul rând pe tinerimea noastră universitară. N. A.

reuniunilor noastre de muzică provine tocmai din lipsa directorilor de muzică, ar trebui să se împărtească stipendii și pentru creșterea unor energici dirigenți de cor și profesori de muzică, cari stabilindu-se în diferite orașe, să conducă reuniunea de muzică și o școală de cor (*Chorschule*) în care să li-se dea educația muzicală, celorce voiesc mai târziu să fie membri ai reuniunii de muzică. Cu altă ocazie o să mă ocup mai pe larg cu această problemă de mare însemnătate.

Niște reuniuni de muzică bine organizate ar putea săvârși o misiune culturală cu mult mai bogată decât am crede, judecând după felul cum se manifestă ele acum. Și faptul că în timpul de față ne putem și noi mândri cu artiști înzestrați cu o serioasă pregătire, ne deschide o mulțime de chestiuni importante, cari pe lângă puțin interes și voință tare se pot realiza cu ușurință. Avem cântăreți de operă, dar la o trupă de operă nu ne putem cugeta încă. Și totuși reuniunile de muzică ar putea sări aci în ajutor, îmbiindu-și serviciul. Reuniunile de muzică din Sibiu și din Brașov au făcut în privința aceasta ceva, deși puțin, dar totuși destul pentru a indica drumul ce e de urmat de aici înainte.

O reuniune de muzică conștie de chemarea sa ar putea în fie care an reprezenta câte-o operă, alegându-și bine înțeles la început opere mai ușoare iar cu timpul, după ce și-a câștigat rutina necesară, operele clasice, care însuflețesc azi lumea apuseană. Avem azi artiști, cari se știu mișca pe scenă și cari în toată clipa sunt gata să fie interpreți ai rolurilor mai de căpetenie și regizori iscușiți. E destul să avem la început o singură reuniune de felul acesta. Invățând o operă sau două, ar putea întreprinde an de an câte un turneu prin orașele noastre mai mari, săvârșind astfel o importantă misiune culturală. Să ne cugetăm la trupele italiene, cari cu un repertoriu destul de mic cutreeră o lume întreagă, culegând nu numai lauri, dar adunând și averi considerabile. O bună parte din publicul nostru care nu poate călători în străinătate, va avea astfel ocazia de a asculta opere clasice ale unui *Mozart, Rossini, Wagner, Verdi, Mascagni, Bizet, Halevy, Leoncavallo, Puccini etc.*, și

astfel își câștigă cultura muzicală necesară. De asemenea și-ar putea face o idee clară despre nuanțele dramatice ale muzicii noastre naționale, din cari un măestru va crea mai târziu o operă specific românească.

Numai astfel putem înțelege gestul societății fondului de teatru de a rupe pe o clipă cu tradiția și a trimite tineri la conservatoare de muzică. Se poate că realizarea acestei idei va întâmpina la început greutăți, însă nu așa de mari încât să ne poată intimida. Totul atârnă numai dela reuniunile noastre de muzică și îndată ce acestea își vor primi organizația de lipsă, orice piedecă va fi spulberată cu ușurință. N'avem nevoie decât de niște directori de muzică destoinici, pentru că ei constituie sufletul reuniunilor, și înainte de toate de un public dornic de progres, cu voință tare și cu interes pentru muzică, gata ași oferi serviciul pentru împlinirea unei misiuni atât de înălțătoare. *Trubadur.*

Procedura criminală în armată debătută în parlamentul austriac. În ședința de ieri a Reichsratului, după primirea în a treia cetire a preliminarului bugetar, s'a trecut la discuția procedurii criminale în armată. Deputatul român Dr. Isopescu-Grecul, referentul proiectului pledează pentru primirea lui în întregime, spunând că o modificare e, în urma situației politice excepționale și de drept public, absolut imposibilă. În acelaș senz vorbește și ministrul de justiție Hohenburger. Deputatul Sacherl condamnă felul cum au fost votate proiectele militare în camera ungară și protestează împotriva concepțiunii că Austria e datoare să primească nemodificat tot ce trece, în mod legal sau ilegal, prin parlamentul ungar. Deputatul Nedlich vede în reforma procedurii criminale o eucerire a maghiarilor în contul unității armatei. După cuvântul de încheiere al dlui raportor, proiectul s'a primit nemodificat în a doua și a treia cetire.

Eram în drept să așteptăm că un român nu va primi să fie raportorul unui proiect care taie așa de adânc în drepturile noastre naționale, deschizând teren larg curentului de maghiari-

zare în armată. Domnul deputat Dr. Isopescu-Grecul ne-a înșelat în așteptările noastre. Appreciem și noi alături cu oamenii competenți din Austria eminentele calități juridice ale domnului profesor universitar Dr. Isopescu-Grecul, dar nu atunci când aceste calități și-le pune în serviciul unei idei dușmane nouă. De lovitura aceasta dureroasă puteam fi cruțați. Nu-i așa, domnule deputat?

Consilierul aulic Iuliu Justh. Intr'o scrisoare, trimisă ieri Majestății Sale, președintele partidului independist Iuliu Justh abdice de titlul de consilier aulic primit la timpul său din mâinile monarhului. Motivele cari l-au îndemnat pe Justh să facă acest gest prea puțin loial sunt recentele evenimente din parlamentul ungar. În scrisoarea sa de abdicere, Justh spune că demnitatea împreună cu titlul de consilier aulic nu poate forma obiect de batjocură și decât să fie călcată și mai departe în picioare de guvernul Lukács, mai bucuros renunță la ea. Ziarele maghiare comentează în diferite chipuri gestul lui Justh, toate se unesc însă asupra unui punct, anume că abziserea lui nu poate avea decât un caracter demonstrativ deoarece M. Sa în nici un caz nu o va primi.

Detragerea debitului postal al ziarului „Zeit”. Cea mai nouă ispravă a guvernului ungar e detragerea debitului postal pe seama ziarului austriac „Zeit”. Ziarele din opoziție se plâng că această măsură a fost luată de guvern numai în urma împrejurării că numitul ziar sprijinea la toate ocaziunile și mai ales în timpul din urmă politica opoziției, atrăgând atenția cercurilor din Viena asupra primejdiei ce poate rezulta pentru monarhie în urma încălcării continue a drepturilor parlamentare din partea majorității guvernamentale și a președintelui camerei, contele Tisza. Oricum ar fi, e și asta o dovadă mai mult a mult trâmbitatului liberalism ungar. Și când te gândești, ce accente de dispreț știu să găsească la anumite ocaziuni Kohn-ii de pe la fițiucele maghiaro-semite, vorbind de stările fraților noștri din regat, unde de altfel, știut este, pot străbate fără nici o piedecă chiar și cele mai stupide produse ale celor mai turbați creeri patriotici!

2. Prin o organizație care să facă cu puțință ca deosebitele clase sociale să se atingă spiritual spre acest scop. Juni inteligenți să formeze peste tot locul comitete provinciale; în toată provincia română să se formeze câte un comitet central.

3. Combătând cosmopolitismul prin naționalism. Spre acest scop să se studieze înclinările, datinile, obiceiurile etc. poporului român în genere și în special. Să ne năzuim a fi conduși de trebuințele, convingerile și situațiunile generale — în loc de cele speciale. Să deșteptăm în popor conștiința despre trebuințele sale latente, arătându-i calea spre a le îndestuli. Să ne însușim cugetarea originală românească, dela popor, — în loc de a ne cugeta după calapod străin.

4) Desvoltarea economică. Spre acest scop atât comitetul cât și societățile academice să introducă sistemul de prelegeri publice, lucrând cu puteri unite pentru crearea claselor pozitive de meseriași, industriași etc.

5. În Transilvania la anul 1874 în 19 August. Spre acest scop să se ridice o capelă modestă pe locul unde a fost ucis Mihai Viteazul, pe câmpia Turzii. În 19 August să se sfințească biserica și să se serbeze o serbare de amintire, iar la con-

gres să fie reprezentate toate comitetele provinciale⁴⁾.

După cum se vede, programul era destul de frumos, dar foarte greu de realizat.

Revista literară proiectată pentru toți studenții români, avea să poarte titlul: „Organ științific literar” și să apară la Viena.

Luni seara în 16/28 August 1871 se strînseră în sufrageria mănăstirii din Putna la vre-o 30—35 de tineri, spre a debata cele patru puncte din programul alcătuit în Viena. „Fiind tineri, studenții erau porniți mai mult spre ceartă, decât spre sfat și cu desăvârșire indisciplinabili. Ținea fiecare să și spună în toată libertatea părerea și să și dea pe față simțemintele și iluziunile. La început apăruse și comisarul (guvernului) și atunci se potoliră toți ca prin farmec.

Cu toate că biroul congresului se desființase, totuși Vienezii erau dumiriți asupra celor ce urmau să se stabilească în congres. Gândul lor era să se aleagă un birou permanent care-i convoacă pe studenți când ici când colo și-i ține strînși la un loc, ca să facă o întinsă și stăruitoare propagandă pentru restabilirea unității în viața culturală a poporului român, un gând pe care l-am exprimat cu toată claritatea și în apelul adresat publicului. Mijloacele de propa-

gandă aveau să fie o bibliotecă poporală ieftină și bine aleasă, o foaie literară ilustrată, un ziar național, concerte date de celebrități române, reprezentațiuni teatrale date de cei mai buni actori români, întruniri și serbări naționale ca cea dela Putna, toate acestea fără de nici o tendință politică.

Cestiunile aceste nu puteau să fie discutate într'un congres, care trebuia să se mărginească la cel mult trei ședințe. Trebuia de stabilit o ordine de zi mai scurtă și să alegem înainte de toate biroul permanent⁵⁾.

În seara primă însă și în ziua următoare s'a discutat primul punct, hotărîndu-se că cel mai bun mijloc pentru desvoltarea omogenă a tinerimei române e să se scoată o revistă a întregii studențimi române, care să apară la Viena. Asupra principiului care să călăuzească această revistă, nu s'au putut învoi cu toții.

Opiniunea predominantă fu — după îndelungi, serioase, dar și infocate discuțiuni — ca scopul pe care să-l urmărească foaia junimei să fie „naționalitatea”, fără vre-o restrîngere care să poată da naștere la controverse, ca spre exemplu, ideea susținută de unii dintre vorbitori (Eminescu) de „naționalitate în limitele adevărului”⁶⁾.

⁴⁾ I. Slavici, Serbarea dela Putna, pg. 33 Nr. 1 al Conv. lit. pe 1904.

⁵⁾ Scrisorile lui Gh. Dem. Teodorescu în ziarul „Românul” din București, 29 August 1871.

⁵⁾ Vezi actul R. June cu Nr. 311 din 1871.

⁴⁾ După o epistolă din Graz alui A. P. Alexi către dna Emilia Dr. Rațiu din Sibiu, pe atunci în Turda, cu data din 25 Iulie 1871.

Din lumea mare.

Intrevederea dintre Tar și împăratul Wilhelm II. — Afacerea Kostewitch. — Revoluția în Albania. — Din camera franceză.

Paris, 3 Iulie nou.

Presa germană și rusească a anunțat că o întrevedere va avea loc, la 4 cor., între împăratul Wilhelm II și Tarul Nicolae. De astă dată împăratul german va fi acela care va face vizita și întrevederea va avea loc pe pământ rusec. Vizita aceasta este considerată ca un răspuns la vizita ce Tarul a făcut-o în Noemvrie 1910, la Postdam, suveranului Germaniei.

După comentariile ziarelor mari europene și după atmosfera ce s'a făcut în jurul acestei vizite se pare că importanța ei nu este tocmai așa de mare. Intr'adevăr: Rusia este așa de mult legată de Franța, politica ei este așa de pronunțat antigermană, încât orice asigurări din partea sa că va fi amica Germaniei sunt simple *formalități* și nu pot avea o însemnătate reală. Pe de altă parte Germania nu înțelege cătuși de puțin să facă jocul politicii rusești și-și va urmări planurile cu aceeași perseverență ca și mai înainte.

De altfel și până acum sunt semne că această întrevedere *nu* va încălzi de loc raporturile dintre Germania și Rusia. Este semnificativ faptul că pe când semioficiosul rus „Novoie Vremia” anunță că cei doi împărați vor rosti toasturi, „Berliner Lokalanzeiger” spune că nu se va pronunța, în tot timpul întrevederii, nici un discurs.

Și mai semnificativă este împrejurarea că ministrul de externe german, Kiderlen-Wächter va lipsi cu desăvârșire dela această întrevedere, făcând cură la Kissingen în timp ce suveranul său va face o vizită unui mare monarh european... Evident că Kiderlen-Wächter, care este compromis în ochii Franței și ai Rusiei pentru politica sa agresivă contra Dublei-Alianțe, a preferat să rămână acasă decât să turbure armonia serbărilor prin prezența sa.

Căpitanul rus Kostewitch a fost arestat în Germania fiind bănuțit că face spionaj în folosul patriei sale. Afecerea Kostewitch, care a început să facă vâlvă, vine tocmai bine acum când peste două zile va avea loc întrevederea dintre țar și împăratul Wilhelm. Un spion rus este prins tocmai în momentul când suveranii celor două puteri vor schimba asigurări de amicitie și pace...

Ministrul de război rus Suchomlinoff a intervenit în favoarea lui Kostewitch. Dar deși ministrul rus a declarat guvernului german în mod formal că ofițerul Kostewitch se găsea în *misiune oficială* la Berlin, totuși autoritățile militare germane continuă să-l țină arestat și l'a dat în judecată pe căpitanul Kostewitch.

Afacerea aceasta, foarte neplăcută pentru Germania mai cu seamă acum, a luat în ultimele două zile proporțiuni așa de grave încât chiar împăratul Wilhelm II. a intervenit pe lângă tribunalul imperial din Lipsca spre a aranja lucrurile ca să nu se facă atâta zgomot în jurul acestei chestiuni. În orice caz împăratul dorește ca afacerea Kostewitch să fie încheiată înainte de vizita sa în Rusia.

Albanezii au declarat din nou revoluția, și încă cu o *vigoare* care merită toată admirația și care n'a întârziat să le aducă succese. După câteva lupte în cari trupele turcești destul de slabe în aceste momente în Albania, au fost biruite, albanezii au înaintat spre Ipek și amenință chiar Üskübul. Guvernul turcesc s'a văzut silit să înceapă negocieri cu șefii mișcării revoluționare și este aproape sigur că albanezii vor vedea realizându-se cel puțin o parte din revendicațiunile lor naționale.

Iată într'un rezumat foarte concis, ce declară șeful revoluționarilor albanezi Ismail Kemal bey:

Albanezii nu vor să se rupă definitiv de imperiul turcesc și să se constituie în stat independent, ci cer o *constituție* care să le asigure dezvoltarea vieții lor naționale. Spre a ilustra că într'un stat poliglot toate neamurile ce compun acel stat trebuie să aibă drepturi egale, Ismail Kemal bey citează articolul 19

din legea constituțională austro-ungară dela 21 Decemvrie 1867 care spune: „Toate popoarele Statului, aparținătoare a diverselor rase, sunt egale în drepturi, etc.” (Șeful albanez se vede că n'are cunoștință cât de puțin este respectat acest articol al constituției dualiste în Ungaria.)

Ismail Kemal bey înșiră apoi revendicările albanezilor: Recunoașterea existenței lor naționale, libertate absolută de a-și alege deputați în număr proporționat cu populațiunea lor, libertatea dezvoltării limbei, a culturilor lor naționale printr'o instrucțiune națională, descentralizare și reorganizare administrativă cu ajutorul funcționarilor cari să fie de origine albaneză, reforme sociale și economice în sens modern, autonomie economică, etc. etc.

Vedem că revendicările albanezilor se aseamănă foarte mult cu acelea ale românilor din Ungaria. Se pare însă că, cel puțin deocamdată, albanezii, cari sunt mai incuți decât românii și n'au la spate un stat național, sunt mai aproape de ținta lor decât noi românii. De ce? O vom spune-o poate cu altă ocaziune.

Guvernul Poincaré a avut un nou succes: camera franceză a votat, cu 460 voci contra 79, tratatul protectoratului Franței asupra Marocului. Am asistat în persoană la interesantele discuțiuni cari au precedat acest vot și m'am putut convinge că patriotismul deputaților francezi este încă la înălțime, e tot cel vechi, care a înscris atâtea pagini de glorie în istoria Franței.

Șeful socialist Jaures a criticat procedura guvernului francez în Maroc cu asprime și cu puțin simț de dreptate. Chiar partizanii săi simțeau că această critică este prea severă. Jaurés înzistă mereu pe lângă aceeași idee: Franța a făcut rău că a intrat în Maroc, căci nu va găsi acolo decât pericole și năcazuri.

Din partea guvernului i s'a răspuns însă așa de bine, așa de convingător, că Franța este angajată, că nu mai poate da înapoi, că Marocul este o țară bogată pe care cultura

Toți aveau dreptul de a vorbi și puțini doriau să renunțe la acest drept, de aceea s'au și ținut cuvântări multe, lungi și des întrerupte, până după miezul nopții, fără să se rezolve vre-o chestiune. Discuția s'a amânat și la urmă a rămas ca cei din Viena să conducă mai departe mișcarea¹⁾.

Eminescu încă a luat parte la congres, dar n'a vorbit nimic. El spuse că cele patru teme puse în discuție nu erau de mai înainte cunoscute celei mai mari părți din studenți, că prin urmare nu erau studiate, și nici nu vor putea fi rezolvite așa de ușor. Și în adevăr, acest congres nu a avut nici un rezultat practic²⁾, ba reprezentanții tinerimei române din Viena avură să îndure o mulțime de neplăceri din partea „României June”.

Mai târziu, după această dată, s'au organizat o sumedenie de congrese ale studenților în România, ca b. o. cel din 1884 ținut la Galați și la care a luat parte probabil și „Rom. Jună”, dar fără ca tinerimea să se aleagă cu vr'un folos.

Tristă impresie au lăsat unele congrese studențești, cari începând cu cea mai largă simpatie din partea opiniei publice și a autorităților, au degenerat la sfârșit în certe sgomotoase și în asalturi eroice asupra restaurante-

lor. Discuțiile zădarnice și stezile ce mânâncă sufletul, bancheturile necurmuate și ambițiile personale le-au pus capăt.

Dar lumea românească începu a se premeni și rînduri de studenți mai serioși conduceau an de an destinele societăților academice, care din simple asociații de petreceri, au devenit pe încetul instituții de cultură națională. Lipsia însă o legătură mai trainică între aceste societăți și o unitate în programul lor de muncă.

Cu ocazia marii expoziții naționale din București în anul 1906, au ținut sub conducerea dlui Horia Petra-Petrescu, pe atunci președinte al „României-June”, 130 de tineri universitari români din deosebite centre o „convorbire socială” în sala cea mare dela „Bragadiru” în București, și atunci dl Petrescu, într'o frumoasă orațiune în care a expus trecutul R. June, a constatat între altele că legăturile culturale dintre Români sunt foarte slabe. „Nu ne cunoaștem fraților! Și dacă ne și cunoaștem, nu ne cunoaștem îndeajuns!” a exclamat cu durere oratorul. Poate că în acele momente a încolțit în inimile auditorilor ideea unui nou congres studențesc, idee pentru care a luptat mai ales fostul președinte al „R. J.” dl Mintencu, dar pe care a rostit-o și propus-o pentru prima dată în public membrul „R. June”, dl D. Marmeliuc la întrunirea studenților români din Regat și de peste hotare în 17 April 1908, ținută în berăria „Zimbru” din Iași, când au vizitat Bucovinenii expoziția istorică a dlui Iorga.

Nu mult după aceasta, prin Iunie 1908, soc. noastră a și trimis un apel iscălit de președintele G. Teleagă și secretarul Marmeliuc către toți studenții români de pretutindeni, invitându-i la Iași pentru ținerea unei „conferințe de delegați ai tuturor studenților și societăților academice române. Scopul acestei conferințe era, afară de cunoașterea reciprocă și strângerea legăturilor de frăție, aranjarea de congrese regulate studențești române, drept amficionii (!) naționale, modalitățile acestei aranjări, apoi alegerea unui ziar care va reprezenta numai interesele studenților români din toate părțile”³⁾.

Terminul congresului din Iași a fost fixat mai întâi pe la finea lui Iulie sau pe la începutul lui August a aceluiaș an. S'au tipărit pe speșele societății noastre apeluri, informații, regulamente pentru discuții, programul congresului etc., dar acesta nu s'a ținut în anul 1908, ci s'a amânat pentru anul viitor și anume după mai multe șovăieli, în mod definitiv pe zilele 6, 7, 8 și 9 ale lui Septemvrie st. v. Executiva a luat-o societatea studențească „Solidaritatea” din Iași, inițiativa însă pentru acest congres a pornit tot din „R. Jună” ca și în 1871.

În tot cazul acest congres ținut în sala Teatrului național și în aula universității din Iași a fost cu mult mai demn, mai impunător și cu un rezultat mai practic decât cel din 1871 dela

¹⁾ I. Slavici, idem.

²⁾ T. V. Stefanelli, Amintiri despre Eminescu, în *Ju-nimea literară*, IV, 1909 Nr. 7—8 pg. 139.

³⁾ „Neamul Românesc” III, Nr. 72 din 18 Iunie 1908 pag. 1130.

franceză o va transforma-o într'un adevărat paradis, încât camera a votat cu entuziasm și cu majoritate enormă legea prin care Marocul este transformat într'o colonie franceză.

Din România

Căsătoria principesei Elisabeta. Citim în „Excelsior”, sub titlul: „Primejdiile fotografiei”:

El e prinț. Ea e princesă. El n'a văzut-o nici odată decât doar într'o fotografie și de atunci a îndrăgit-o nebuneste. El e fiul țarului Bulgariei și se numește Boris. Ea e fiica regelui României și se numește Elisabeta.

Tatăl lui se invoeste la căsătorie. Tatăl ei refuză pentru motive de politică și de rea vecinătate. Dar strămoșul întregii Europi încoronate, împăratul Austriei, a intervenit și se zice că în curind tânăra princesă își va pune pe frunte cununa de lămâiță a reginelor.

Dragostea la distanță, iată o aplicare neașteptată a fotografiei.

Vizita șefului statului-major austriac la Sinala. Marți dimineață, cu expresul de Arad, a sosit la Sinala generalul Schemua, șeful statului major general al armatei austro-ungare, însoțit de aghiotantul său, comandantul Pohl. Regele a primit în audiență pe generalul Schemua și a binevoit a reține la dejun pe cei doi ofițeri.

În timpul prinzului muzica batalionului 2 pionieri a executat următorul program:

„Nibelungen” marș de R. Wagner; „Oberon”, uvertură, de Weber; „A la Turca” uvertură de Mozart; „Cavaleria Rusticană” fantezie de Mascagni; „Susana” fantezie din opereta de Gilbert; „My Darling”, intermezzo de Nelson.

Regele avea la dreapta sa pe principesa Maria, iar la stânga pe dna contesă de Czernin. Regina avea la dreapta sa pe principele Ferdinand iar la stânga sa pe generalul Schemua. Principii Carol și Nicolae și principesele Elisabeta și Maria aștiau la acest prinz. Ceilalți oaspeți erau: dna Zoe Bengescu, dna Mavrodî, d-soara Z. Bengescu, miss Miline, contele Czernin, generalul Averescu, generalul Perticari, generalul Radian, lt.-colonel Hranilovici, maiorul

Putna, căci pentru cel din Iași s'au făcut și pregătiri mai temeinice. Seriozitatea programului, tactul și temeinicia cu cari studenții din toate țările românești au tratat în conferențele lor stările culturale, naționale și economice dela dânși, i-au uimit și pe bătrâni. Iată unele din punctele mai principale cari s'au desbătut cu ocazia acestui memorabil congres:

- 1) Iniințarea de biblioteci populare la orașe și la sate.
- 2) Tinerea de conferențe pe înțelesul mulțimii dela sate și mahalale.
- 3) Răspândirea gustului de cetit al literaturii românești.
- 4) Scoaterea unei reviste culturale a studenților români, etc. etc.

Nu toate aceste puncte s'au pus în practică, unele din ele formează însă și astăzi programul de muncă al tinerilor români din Regat și din țările subjugate.

S'au schimbat vremile! Au trecut destui ani, ca amintirea vieții de studenți epicureeni să se stângă cu desăvârșire. Azi orice român trebuie să lege de numele de student fapta cea mai curată, cea mai vitează și cea mai îndrăzneată pentru neam!

Societățile studentești au trecut cu timpul printr'o criză intelectuală care în adevăr s'a simțit. Și pricina nu trebuie căutată aiurea, decât în lupta tăcută, care urmează aproape nesimțită, între vechile obiceiuri studentești și între noile credințe naționaliste și doruri de altă viață ale tineretului ce de câțva timp intră în viața universitară: „Quod bonum, faustum fortunatumque sit!”

Pohl, colonelul Gracosky, colonelul Mihail Baranga, lt.-colonel Berindey, D. Radu Catargi, maiorul George Mano, dr.-ul Mamulea și locotenentul Ulea.

După prinz suveranii și familia regală s'au intrunit cu persoanele prezente și au aștiazat dela ferestrele castelului Peleş la defilarea membrilor Automobil-clubului ungar, cari efectuează raidul Budapesta—Constantinopol. La orele 5 principele Ferdinand a condus pe ofițerii austro-ungari pe platoul de manevre al batalionului 4 de vânători, comandat de d. lt.-colonel Berindey care a executat o serie de exerciții. Perfecțiunea acestor manevre precum și ținuta trupelor a fost foarte apreciată de generalul Schemua. La orele 6 și jumătate, suveranii s'au dus la castelul Peleşor, unde principesa Maria a oferit o gustare oaspeților săi. Generalul Schemua și aghiotantul său au părăsit Sinala cu expresul de seară.

Regele a conferit generalului Schemua însemnele de mare cruce a „Stelei României”, iar maiorului Pohl, crucea de comandor al „Coroanei României”.

Ungurii și chestiunea Dunărei. De câteva zile, ziarele maghiare duc o campanie contra României, pe chestiunea Dunărei.

Ce susține această presă?

Ea susține că Dunărea dela Porțile de fer până la Mare, este în primejdie de a nu mai fi navigabilă, în condițiuni satisfăcătoare, deoarece afluenții Dunării varsă în acest fluviu blocuri mari de nămoluri și guvernele noastre nu gândesc să puie capă acestei stări primejdioase de lucruri. „Budapesti Hirlap” ocupându-se și el de această chestiune, spune că „nici un stat n'are dreptul ca prin îndestularea unilaterală a intereselor sale economice locale, să-și asigure foloase, cari nici într'un mod nu sunt în raport cu pagubele pricinuite intereselor internaționale”. Mai departe „Budapesti Hirlap”, amintește de o intervenție a comisiunii dunărene pe lângă guvernul român și amenință că în cazul când nici această cerere nu va fi luată în considerație, Ungaria va uza de dreptul său, ca principal interesată, spre a ne sili să punem capăt răului semnalat!?

Cu tot luxul de amănunte, în aparență de ordin economic și științific, e ușor de ghicit, că în dosul acestei campanii, se ascund anumite interese politice. Campaniia în fond, e nedreaptă și pretenția ungarilor, de a ne impune soluții în ce privește asigurarea unei navigabilități avantajoase, frizează ridicolul. Există o comisiune europeană dunăreană, care are speciala misiune de a asigura navigabilitatea gurilor Dunărei, acolo unde e marele pericol în ce privește depozitele de nămol, cari se acumulează. Or, aceasta comisiune și-a făcut și își face datoria, conform mandatului ce-l are. Că într'o epocă se acumulează cantități mai mari de nămol, decât în altă epocă, că aceasta are explicația în despădurirea, sau în violența unor afluenți ai Dunării — ca Siretul sau altul de ex. — asta e o chestiune de ordin special și pe care o știu mai bine cei din comisiunea europeană dunăreană.

Ungurii însă cari amenință cu „intervenția” lor, fără nici un drept, mai bine s'ar ocupa de chestiunea Porților de fer, — căci cine nu știe că monarhia vecină a încălcat niște drepturi ale României și nici nu s'a ținut precis de angajamentele luate, în ce privește asigurarea unei bune navigațiuni în această regiune, permițându-și totuși să incaseze taxe prea mari vapoarelor ce trec în susul și în josul Dunării?

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

O indoită serbare culturală în Ramna (Rafna).

— Dela corespondența noastră.

Încă Duminecă, în 2 Iunie n. a. c., au avut loc în frunțașă comuna Ramna (Rafna), două mari și frumoase serbări culturale: simțirea steagului „Reuniunii gr.-or. rom. de cetire și cântări „Lyra” din Ramna” și adunarea despărțământului Bocșa al „Astrei”, două instituții culturale, chemate ambele să poarte facla românismului prin căscioarele și colibele țaranului nostru, și așa destul de amenințate și expuse deja.

De atunci și până acum, mereu am așteptat, ca persoana însărcinată din partea comitetului aranjator, cu publicarea decursului acestor solemnități, să satisfacă angajamentului luat asupra-și; dar până în moment, așa se vede, zădărnica ne-a fost orice așteptare.

La stăruința mai multor domni, cari sunt de părere, că din rezoane de ordin mai înalt, astfel de serbări nu trebuie, nu e permis chiar, să rămână nesocoase la iveală, — subsemnatul îmi permit — deși cam târziu — a schița decursul serbărilor dela Ramna în următoarele:

Primirea oaspeților.

În vederea sosirii corului din Bocșa-montană, comuna încă de pe la orele 5 dimineața, a început a lua pe nesimțite înfățișarea unei zile mari, istorice pentru noi. Zeci de coriști, din ambele coruri ale comunei, mișună pe strada principală, îmbrăcați în haine de sărbătoare, gata să primească pe colegii lor, coriștii din Bocșa-montană. Grupei coriștilor se alătură și altă lume de toate etățile și stările.

La orele 5 dimineața cortelul pornește către crucea din marginea comunei, unde se aștepta sosirea corului din Bocșa. Sosind cortelul la cruce, se zărește din depărtare sosirea corului așteptat. Lumea își îndreaptă privirea nerăbdătoare spre drumul Jidoviniului, dincotro venea corului sosit au fost conduși pe la gazde, iar mulțimii se izbucnește în urale nesfârșite.

După ce se face liniște, corurile se salută reciproc, intonându-și fiecare cor un motto al său; după aceea corul Bocșei însoțit, de cele două coruri și de publicul ce-l întâmpinase, pornește în ordine exemplară către școala gr.-or.

Pe tot parcursul străzii principale, numerosul public a făcut ovațiuni entuziaste corului oaspe. — Ajungând cortelul la școală, membrii corului sosit au fost conduși pe la gazde, iar mulțimea se împrăștiă.

Dar orele 8 se apropie. Lumea din nou începe a se îndrepta spre piața principală, de unde o ceată de călăreți aveau să plece spre întâmpinarea delegatului consistorial, a directorului și a membrilor despărțământului „Astrei” și a altor oaspeți, cari veneau cu trăsurile de cătră Bocșa-montană și română.

Prea on. d. Mihai Gașpar, protopopul Bocșei, în calitate de delegat consistorial și st. d. Ioan Marcu, directorul despărțământului Bocșei, însoțiți de membrii comitetului din despărțământul Bocșei: ilustrul luptător al neamului nostru, dl dr. Stefan Petroviciu, avocat în Bocșa-montană, contabilul dela „Bocșana” d. S. Jivoinoviciu, d. Virgil Spineanu, oficiant la „Bocșana” și alți mulți frunțași din Bocșa-montană și română care-mi scăpară din vedere. La Ramna au fost întâmpinați la hotarul comunei și conduși de călăreți până la marginea comunei, unde dl D. Ilițescu, învățător rom. gr.-or., prin câteva cuvinte alese le-a urat bunăvenire oaspeților. De aici, distincții oaspeți, însoțiți de călăreți și de publicul ce le-a ieșit spre întâmpinare, pleacă spre casa părintelui Ioan Pincu, preot gr.-or., unde au și descins.

Pe întreg parcursul străzii principale, pe unde aveau să treacă oaspeții până la locuința dlui preot Pincu, un imens public staționa și pe-o parte și pe alta a străzii, iar strigătele de „Să trăiască” se îngâneau cu salvele de treasuri.

La orele 8 și jum., conform programului, toate trei corurile cooperative pleacă la nașa, deodată și donatoarea steagului, Floare Ieneșel, unde ajungând, cu dsa în frunte, se reîntorc la biserică.

tru votarea și primirea acestui proiect ziarul opoziționist „Igham” zice că tot pe baza principiilor, pe care se nizește guvernul a interzice ofițerilor de a face politică — poate să interzică aceasta și ofițanților.

Ziarul „Ikdam” spune că situația în Turcia e delicată. Constată o schimbare cu prilejul evenimentelor din Albania în limbajul presei austriace provenind din îndoiala că se va putea menține administrația otomană în Turcia europeană. Cercurile diriguitoare au datoriat să împrăștie aceste îndoeli.

Situația financiară a Turciei. Beiu Džavid, ministrul lucrărilor publice și conducătorul interin al ministerului de finanțe a expus în cameră pe larg starea financiară a Turciei. În expunerea sa, el a accentuat urcarea gradată a cheltuielilor în urma evenimentelor extraordinare, dar totodată în aceeași măsură și creșterea venitelor. Războiul n'a pus în anul ultim de gestiune nici o piedecă creșterii venitelor, și mai cu seamă a celor de vamă, la cari numai în anul curent se observă o mică scădere. În caz, dacă războiul se va sfârși încă în anul acesta, venitele vor întrece suma preliminară. Pentru restabilirea echilibrului în buget, însă, sunt necesare nouă venit, la cari se va ajunge prin urcarea tarifului vamal cu 4 procente, precum și a impozitelor industriale și a taxelor de scutire de serviciul militar.

Statele străine se tot plâng, că în Turcia nu se mai restabilește echilibrul bugetar, dar trebuie luat în considerare, că statul otoman în urma contractelor sale nu e liber în introducerea de nouă impozite, cum sunt alte state. Ministrul speră însă că Europa îi va face posibil Turciei, de a i-se permite a introduce nouă impozite. În anul ultim de gestiune a fost posibilă încheierea bugetului fără nici un împrumut, ceea ce se poate mulțumi replătirei împrumutului ridicat în Germania și Austro-Ungaria și contocurentului de bancă de un milion și jumătate fonți, care-l are Turcia la dispoziția sa. Luarea unui împrumut nu i-a fost posibil Turciei din cauza războiului, dar de aceea guvernul a purtat cheltuielile de stat din anticipațiile luate pe hârtiile de valoare de stat, cari sunt a se replăti din împrumutul de opțiune încheiat. Datoria statului de 115 milioane fonți — a declarat ministrul — nu e așa de mare, încât să fie motiv de îngrijorare. El speră, că Europa va lua o atitudine numai favorabilă față cu ridicarea unui împrumut de investițiune de 25—30 mil. de către Turcia. Renta turcească are la bușă aproape același curs, care l'a avut și înainte de izbucnirea războiului și aceasta e o dovadă a încrederii în Turcia a capitaliștilor străini. Se vor înainta camerei în cel mai scurt timp un proiect cu privire la regularea datoriilor flotante, contractele cu privire la drumurile de fier din sinul mării Negre și proiectul pentru monopolizarea tabacului.

Scandalurile regaliste din Paris. Asupra scandalului dela festivitatea jubileului bicentenarului nașterii lui Rousseau, se mai anunță din Paris următoarele:

Motivul acțiunii regaliste a fost faptul că Rousseau nu era francez, ci elvețian. Așa zisii „Camelots du roi” s'au adunat în fața Pantheonului și în momentul când a sosit președintele Fallières, au rupt cordonul de armată și apropiindu-se de trăsura au început să strige: Trăiască regele! Mulțimea indignată a răspuns cu strigăte de „Trăiască Republica!” S'a născut atunci o încăierare crâncenă care nu a putut fi curmată decât prin șarja guarzilor republicani călări.

În timpul serbărei comemorative din Pantheon, regaliștii au mai demonstrat pe străzile învecinate. S'au operat până acum 102 arestări.

În timpul nopții, regaliștii din Asnières au vrut să distrugă monumentul lui Rousseau. Ne-reușind s'o facă, ei s'au mulțumit să-i murdărească fața cu cerneală, păcură și alte ingrediente.

Triumful lui Vlaicu la Viena.

Aeronautica nu este dintre problemele care stau pe planul prim al preocupărilor noastre. Iar în timpul săptămânei aviatice toți românii aveau atențiunea încordată spre evenimentele de pe câmpia dela Aspern, soarta inginerului Aurel Vlaicu era grija supremă a tuturor celor ce au același sânge și grăesc aceeași limbă. Iar când s'a răspândit știrea despre triumful incomparabil ce a reportat înaintea lumii acest cel mai glorios fiu al neamului românesc, românimea întreagă a săltat de bucurie, înțelegând însemnătatea monumentală a acestui fapt care constituie epocă în istoria noastră.

Scriitorul acestor rânduri, — care a avut fericirea de a fi fost martorul tuturor momentelor prin care ingin. Vlaicu a cucerit, pas de pas, admirația sutelor de mii de străini care au văzut prestațiunile aparatului său, a înfrânt dubitățile celor sceptici și în sfârșit și-a stors omagii dela rivalii săi redutabili și pasionați fiecare de sistemul ce reprezintă, — scriitorul acestor rânduri a primit dela prietini, dela cunoscuți și dela alte persoane care au cetit știrile ce a dat sub impresia covârșitoare a fiecărei zile de sbor și de succes al lui Aurel Vlaicu, întrebări după detalii, cu cererea să facă cunoscute toate detaliile triumfului românesc dela Aspern. Fiind, cu drept cuvânt, calea de cuceritor a inginerului Vlaicu extraordinar de prețioasă în toate etapele ei, „Românul” va publica deci succesive tot ce privește strălucita biruință românească în metropola monarhiei Habsburgilor. Vom da întâi descrierea ascensiunilor ce a făcut Vlaicu pe monoplanul său, apoi cronica completă a tuturor zilelor de sbor.

Monoplanul Vlaicu II, original dela idea principală până la toate amănuntele sale, cel mai ușor (210 kg.) e mînat de un motor Gnome 50 HP, a fost pus acum față în față cu cele mai desăvârșite aeroplane ce există în Occident: *Blériot* și derivatele sale, *Nieuport* distins cu premiul I. la concursul militar din Franța, *Somer* și *Morane-Saulmer* renumite pentru calitățile lor deosebite, *Hanriot*, *Deperdussin* și *REP* (Robert-Esnault-Pelterie) cunoscute ca cele mai repezi, iar ca biplane, *Breguet*, premiul II. la concursul militar francez, și varianta ce i-a dat *Lohnen*; toate cu motoare de 70—140 HP, (cu excepțiunea unui mititel monoplan Nieuport cu motor propriu și care a atras mult interesul de tehnician al inginerului Vlaicu.)

Ca pilot, dînsul, cel ce singur, „privata diligentia”, a învățat pilotajul pe câmpul dela Cotroceni, s'a văzut deodată rival cu cei mai mari aviatori francezi: cu *Garros*, „acrobatul văzduhurilor”, premiul III. la întrecerea Paris-Madrid, II. la Paris-Roma, I. la marele concurs francez, detentorul recordu-

lui de înălțime (4250 m.); cu *Bedel*, laureat cu premiul Pommery pentru că a sburat în 16 ore și fără nici un accident dela Paris la Biarritz (750 km.) cu *André Foly*, al treilea la sborul Paris-Roma, cu *Obre*, luat pentru prestațiunile sale în „legiunea de onoare a Franței, cu *Moineau*, la care „nomen est omen” fiind acest sburător isteț și îndrăzneț ca vrabia, al cărei nume îl are, și față cu ceilalți piloți vechi, renumiți, dînsul care nu mai în ajunul meetingului a luat brevetul. Dacă unciul reprezentant al României micș. modeste, adeseori desconsiderate, tractat încă și astăzi nu odată ca „țară balcanică” dacă între împrejurările acestea, Aurel Vlaicu cu numai câtuș de cât izbutea a se manifesta modestșor, după atâția concurenți iluștri chiar și atunci era considerabilă cinstea ce a îi făcut neamului său și țării sale românești. Iată însă că românul se lansează deodată în rândul dintâi al primului meeting internațional de aviațiune, iată că apartul său, al cărui inventator, constructor și pilot el însuși este, ajunge a fi cel mai apreciat de toți pricepătorii, iată că specialiștii celebri (inginerul Wels!) îi prezic cel mai strălucit viitor: *nici când geniul românesc n'a avut triumf mai splendid!*

C. Nedelcu.

(Va urma).

CRONICA ȘCOLARA

Sugestia în educație.

(Sfârșit).

În altă ordine de idei: Este sau nu sugestia folositoare? Întrebuințată în serviciul binelui, neapărat că da, pusă în serviciul răului este însă dezastruoasă. În înțelesul larg al cuvântului, sugestia se bazează pe exemplu și decurge din imitație. Tot ce copilul are a simți este o sugesție. Această sugesție va da loc unei obicinuițe, care va putea uneori să se întindă asupra vieții întregi, cum se văd dăinuind deapururi unele întâipăriri de groază vârâte în mintea copiilor. Sugestia, după Guyau, este introducerea în noi a unei credințe practice care se realizează. Arta morală a sugesției se poate deci defini: arta de a modifica un individ însuflându-i credința, că el este sau că poate fi altul decât e. Orice educație trebuie să tindă către acest scop: a convinge pe copil că el e destoinic a făptui binele și nedestoinic a făptui răul, ca să i-se dea în fapt această puțință și această neputință; a-i insufla credința că el are o voință tare, ca în adevăr să i-se întărească voința; a-l face să creadă că el e stăpân pe sine, pentruca ideea de libertate morală să tindă a se realiza ea însăși în chip progresiv. A tăgădui puterea înfrîntătoare a propriei sale conștiințe, este a se lăsa cu dragă inimă în voia tuturor întâmplărilor îmbolditoare. Și cel ce vrea să producă cu siguranță un fapt, are grija de a sugera, odată cu ideea acestui fapt, ideea că nu va putea să nu-l facă; el creiază totdeodată o tendință de a lucra și ideea că nu va putea să se împotrivescă acestei tendințe; el ațăță astfel creierul întărindu-l și îndemnându-l asupra unui punct, slăbindu-l și paralizându-l asupra tuturor celorlalte; el abstrage o îmboldire mediului ce ar putea să i-se împotrivescă și face așa zicând gol în jurul său (Guyau).

Foarte adesea e de ajuns să spui ori să lași

**Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de piatră a lui**

Iosif Nagy

Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efptușos vînderi în mare și în mic liferez colegilor de branșe și obiecte singuratic, în prețul de fabrică.

INFORMAȚIUNI

Arad, 4 Iulie n. 1912

Turneul Mărcuș-Crișan. Programul definitiv al turneului s'a fixat în modul următor:

- 4 Iulie în Alba-Iulia
- 7 Iulie în Brad
- 9 Iulie în Abrud
- 12 Iulie în Lăpuș
- 14 Iulie în Bistrița
- 16 Iulie în Gherla
- 19 Iulie în Cluj
- 21 Iulie în Orăștie (prob. apoi în Hațeg)
- 23 Iulie în Sebeșul-săsesc
- 26 Iulie în Făgăraș
- 28 Iulie în Brașov.

Presa vieneză despre zborul lui Vlaicu. Ziarele vieneză laudă în unanimitate superbul zbor al lui Vlaicu. „Mittagszeitung” scrie: La concursul de aterizare, Vlaicu a realizat exhibiția cea mai frumoasă. A fost cel mai frumos zbor din întreg meetingul. Cu o siguranță și cu o precizie impecabilă, el a aterizat pe locul fixat dinainte.

Seminar teologic gr. c. rom. în Oradea-mare. Ni-se anunță din Oradea-mare:

Episcopul Radu în consistoriul de astăzi
3 Iulie nou a anunțat deschiderea seminarului teologic român gr. cat. din Oradea-mare la 1 Septembrie v. 1912.

Pentru antinicotiniști La Copi, lângă Odesa, a murit un țaran în vârstă de 141 de ani. Nașterea lui în anul 1771 se dovedește prin act oficial. Țaranul în cei din urmă 15 ani era vegetarian desăvârșit. În toată viața sa a fost un fumător pătimaș, încolo a trăit cumpătat.

D. Constantin Mândrilă, distinsul medic român din Viena, a fost numit consilier medicinal. Felicitări.

O faptă de insuflețire. Ni-se scrie: Preotul din Teoltind, pe Someș, a ținut să nu ia parte la consfătuirea din Gherla pentru meetingul dela Alba-Iulia. Nici n'a publicat poporului ce ni-se pregătește din partea stăpânirii și ce apărare iau românii. Dar fruntașul Șt. Morar din Moron (Moró) filia părintelui G. Neamțiu, căci așa-l cheamă, luând știre dela un alt preot a mers la Alba-Iulia, de unde a venit așa de insuflețit, încât numai decât a mers la părintele Neamțiu pretinzând să-i redacteze o moțiune — aderință, care subscriindu-o cu vre-o 70 oameni a dus-o în persoană pe spesele sale numai decât la Dr. Iuliu Maiu la Blaj. Și-mi spunea românul, că a pălit părintele, când l-a muștrat el credinciosul că era dator să le vestească meetingul, deoarece ei de știau ar fi mers mai mulți la Bălgrad. Când l-am întrebat că cei cu părintele acela, mi-a spus, că: e și acela în legături strânse cu „domnii” — firește unguri — din sat și-și teme congrua. De altfel, îl cunosc personal, e un om care vorbește perfect și mai bucuros ungurește. — Ar fi păcat, domnule redactor, ca fapta insuflețită a acestui român să rămână ascunsă, ci, socot, ar trebui dată în vileag, pusă pildă celor slabi la suflet, și întărire pentru cei ce luptă, și totodată ca un exemplu rușinător pentru acei mulți din părțile aceste, cari nu s'au simțit îndemnați a se sinchisi cătuși de puțin față de frumoasa manifestație dela Alba-Iulia. — Ghiduş.

Alegere de capelan. Ni-se scrie: Duminică trecută, 17/30 Iunie s'a făcut în frunza comună Nădab alegerea de capelan pe lângă preotul de acolo și administratorul protopopesc al tractului Chișineu Dimitrie Muscan. Alegerea a fost condusă de preotul Gh. Turicu din Otlaca și a decurs în ordine exemplară. S'a ales cu multă însuflețire și cu totalitatea voturilor ginerele preotului Muscan, preotul din Tulcea: Nestor Blaga. Felicitările noastre!

Când se mărită fetele în Cleveland. Oficiantul dela matricula de cununie din Cleveland a compus o statistică arătând la ce etate se mărită cele mai multe fete în Cleveland. Din luna lui Aprilie el a arătat că 127 de fete cari și-au scos licența de căsătorie au avut etatea peste 32 de ani. Una a fost de 60 ani, 9 erau de 50, 17 de 45, 25 de 40 și 85 de 32 de ani. Deci se poate vedea că cele mai multe au fost în etate destul de înaintată pentru căsătorie. Cu toate că se mărită așa de târziu, divorțurile cresc mereu.

Inmormântarea lui Caragiale. Se scrie din din Berlin cu data de 27 Iunie st. n.:

Astăzi la orele 4, rămășițele pământești ale lui Caragiale au fost depuse în cavoul capelei primului cimitir din Schöneberg. Se aflau de față d. Matei Ion Caragiale, fiul ilustrului defunct; doamna și d. C. Dobrogeanu Gherea; domniile Vlahuță, Delavrancea, Dimitrie Gusti, profesor la facultatea din Iași și Cernea. Ministrul României la Berlin se afla reprezentat prin d. Ivașcu, secretar de legăție. Remarcat între coroane: a M. S. Reginei, flori naturale; teatrului național din București și a studenților români din Berlin.

La fondul Episcopului Nicolae Popa pentru masa învățăcelor meseriași al „Reuniunii sodailor români din Sibiu”, au mai dăruit: Vasile Moșoiu, notar (Apoldul ini.) și soția sa Maria n. Orașianu, 40 bani, Ioan G. Răbu, episcop. (Rodu), 50 bani, Alexă Piso, sodal lăcătuș (Budapesta), 40 bani, Ioan Balea, contabil, 20 bani, Ioan Comșa, inv. (Bruiu), 50 bani, Aurel Cosciuc, conferențiar agron., 40 bani, Augustin Cupșa, paroh (Cupșeni), 1 cor. și Vic. Tordășianu, președinte, 10 bani; iar la legatul T. L. Albini, pentru ajutorarea copiilor săraci din Cut, aplicați la meserii au dăruit: Nicolae Todea, paroh (Balșa) 50 bani, frații Dragoș, Fabius și Melania B., 40 bani și Popovici Mondoc, învățător Sebeșul superior 50 bani.

Necrolog. Primum următorul anunț funebru: Subscriși cu inima înfrântă de nemărginită durere aducem la cunoștință, că iubitul nostru soț, tată, bunic, unchiu și cumnat **Alexandru Pop**, preotul român gr.-cat. al Cerneștilor, membru a partidului național român, membru ord. al Asociațiunii, membru pe viață a Societății pentru fond de teatru român, membru virilist al congregației comitatense etc. a repausat în 2 Iulie a. c. în al 61-lea an al vieții, al 35-lea an al preoției și fericitei căsătorii.

Rămășițele pământești ale defunctului au fost așezate spre vecinică odihnă în cimitirul bisericeii în 4 Iulie st. n. la 3 ore d. a.

Cernești, la 2 Iulie 1912.

Rînd pe rînd veni-vom Tată
La al tău pustiu mormânt
Căci legatu-ne-ai iubirea
De o palmă de pământ.

Văd. Zina Pop, jalnica soție. Valeria, Alexandru, Ionică și Cornelia, nemângăiați fii și fice. Iosif Pop, ca frate. Victor Ghita, ca ginere. Sabina, Octavian, Livia, nepotei. Regina Buda n. Pop, Ioan Bohățiel și soția Linca, Riza Pop n. Grigor, Ana Pop, ca cumnați și cumnate. Iosif, Cornel, Alexandru Mihalca și soția Silvia Pop; Traian, Ionuc-Romi Buda, dr. Coriolan Bohățiel, Ioan Bohățiel ca nepoți.

Dormi în pace suflet blând!

Statute aprobate. Ministrul de interne cu Nr. 48320—1912 din 10 Maiu, a aprobat statutele reuniunii de cântări „Doina” din Lipova.

Titlul reuniunii a trebuit să se numească și în limba maghiară, astfel că reuniunea poartă numele: „Lippai Népdal—Doina dalegylet” — „Reuniunea de cântări Népdal—Doina din Lipova”.

Acesta este primul caz în Ungaria „felix” când o societate românească este silită să ia și o denumire ungurească.

O faptă națională. O primă serie de patrioți cari au contribuit, în generosul lor avânt, pentru o faptă națională, la realizarea căreia îi chemase d. profesor I. Lupulescu un distins patriot și bun român din Ploiești. Dsa ne roagă să ne facem datoria a urma astăzi cu publicarea unei serii de generoși contribuți, ceea ce facem din toată inima. Suma colectată de prima serie face 1203 lei, iar de a doua 1412 lei, în total s'a colectat deci suma de 2615 lei. Aducem și pe această cale tributul nostru de recunoștință maritimilor donatori.

Atentat cu bombe contra unei familii. Din Paris vine știrea, că pe când fotografii Boulteu și familia sa se aflau la masă, un băiat de vre-o 15 ani se prezentă cu un pachet spunând că a fost însărcinat să-l aducă acolo. Tânărul Boulteu a luat în primire pachetul și l'a adus părinților săi. În momentul când l'a așezat pe masă, pachetul care conținea o bombă, a explodat. Bomba pare să fi fost umplută numai cu praf de pușcă deoarece efectele distrugătoare ale dinamitei sau ale altor proiectile nu au fost constatate.

Toți trei membrii familiei Boulteu au suferit arsuri grave. Tatăl a fost chiar grav rănit și nu e esclusă posibilitatea ca el să orbească. Mama s'a năpustit afară cu părul în flăcări și scoțând desperate strigăte de ajutor. Nu se știe însă cine poate fi atentatorul.

Trialiștii croați și procesul atentatului din Agram. Trialiștii croați fac de pe acum mari pregătiri pentru desbaterile procesului lui Jukic, atentatorul la viața banului Croației.

Un fost deputat croat a fost săptămâna trecută la Paris unde a vizitat toate redacțiile ziarelor rugându-le să trimează în vedere acestui proces un corespondent special la Agram, asigurându-le că din aceste desbateri va reeși clar cât de mult au de suferit slavii sub dominațiunea austro-ungară. Ex-deputatul a mai adăugat că spesele de voiaj și de întreținere a acestor corespondenți vor fi acoperite de comitetul trialist, care a adunat în acest scop un mare fond de rezervă.

Trialiștii au intenția să facă din acest proces un scandal mondial și să atragă astfel atenția întregii străinătăți.

Noul stat evreu. Congresul teritorialist ce se ține acum la Viena a hotărât să răspundă guvernului portughez mulțumindu-i pentru oferta lui de a coloniza Angola cu evrei, considerînd acest fapt ca o pocăință pentru izgonirea evreilor din Portugalia în veacul al XV-lea.

El socoate însă propunerea ca neacceptabilă în forma aceasta, deoarece guvernul portughez vrea să primească și să împroprietărească pe evrei individual, făcându-i cetățeni portughezi supuși regimului comun, pe când teritorialiștii cer să fie primiți ca o individualitate etnică cu statut special, implicând oare-care autonomie. Congresul a decis înființarea unei comisii speciale la Londra sub președinția lui Zangwill, având putere deplină pentru a trata fie cu Portugalia, fie cu Honduras, fie cu ori care alt stat dispus să acorde un teritoriu pentru statul evreesc.

FILIALA DIN ARAD,

Bulevardul ANDRÁSSY n-rul 20.

(Palatul Fischer Eliz)

a BAZARULUI DE DANTELE din Budapesta

va aranja

Vânzare ocazională

pentru vară.

Mătăsuri cor. 1'16; materii de dantele dela 48 fileri în sus; dantele dela 2 fileri în sus; Maideire dela 94 fileri în sus; ciorapi de muolin de mătasa dela 85 fileri în sus; resturi de dantele cu preț scăzut de 50%.

La adunarea de protestare din Alba-Iulia au luat parte din Mediaș, afară de d. protopop Moldovan și inv. Secetă, al căror nume s'a publicat: Dr. Dionisie Roman, avocat; Anastase Boiu, dirigentul filialei „Albina”; Ioan Sava funcționar; Vasile Fodor, proprietar-viticulor și George Fodor, cantor.

Populația Germaniei descrește. În general domnește părerea, că populația Germaniei se înmulțește mai repede, decât chiar și a statelor slave din Europa. De fapt aceasta corespunde adevărului în ultimul deceniu al secolului trecut, de atunci încoace însă creșterea populației a dat mereu îndărăt, iar acum populația Germaniei, — conform statisticeii despre populația Germaniei publicată de ministrul de interne german, — arată o descreștere considerabilă. Mortalitatea locuitorilor e cu mult mai mare decât nașterile.

Faptul acesta a produs o deprimare generală între germani, căci în toată Germania se popularizase ideea, că în privința aceasta Germania e în fruntea statelor europene. Descreșterea continuă deja de vre-o câțiva ani, însă anul acesta din urmă a luat o proporție îngrijorătoare. Încă și în anul trecut, adică în anul 1910, pe lângă o descreștere de 33.000 a Franței, Germania a mai putut arăta încă o creștere destul de normală a populației.

Ministrul de interne a alăturat statisticeii un lung comentariu în care caută a da explicații acestui fenomen dezastruos pentru Germania. Problema aceasta așteaptă rezolvire prin luarea de măsuri sociale, căci acest fenomen nu are nimic comun cu psihologia. Descreșterile se observă mai ales în orașe, unde pe măsură ce scad nașterile, scade și numărul căsătoriilor. În capitală răspunsul acestor nume îngrijorătoare din statistică îl dă scumpirea traiului în primul rând. Și aici, ca în general pretutindeni proprietarul de case caută și primește cu mult mai bucuros astfel de chiriași, care nu au copii sau și dacă au, dar nu mulți, iar chiriașii cu familiile numeroase sunt aproape lipsiți de-a găsi locuințe.

Descreșterea aceasta în anul 1911 e deja considerabilă și pe viitor socotind descreșterea și a căsătoriilor, acest dezastru va lua proporții îngrijitoare.

Cununie. D-șoara Mărioara Antal din Toplița-română și d. Dr. Alexandru I. Morariu avocat în Caransebeș își vor celebra cununia religioasă în 1 (14) Iulie a. c. la orele 11 a. m. în biserică gr. or. din Toplița-română (cott. Mureș-Turda).

Felicitări!

Stăciile somnului. Într-o revistă medicală aflăm lucruri foarte interesante referitoare la somn. E interesantă îndeosebi teoria mareului fiziolog englez Michelson, care a reprezentat grafice intensitatea somnului.... După părerea lui la încercut omul luptă în contra somnului, și numai mai târziu se dă învins. După lupta aceasta urmează o înconștiență deplină care durează două ore. În timpul acesta celulele creierului și a cerebelului degenerază. Este deci o mare greșală să trezim pe cineva din somnul acestor două ore. În ora două conștiința începe să revină, însă numai pentruca în momentul următor să se întunece din nou. Revine apoi îndărăt abia la ora a șasea, când apoi e clară de tot. Sunt deci trei stadii principale. Primul înconștiență parțială; al doilea înconștiență deplină, iar al treilea, după care urmează trezirea, un fel de post-somn.

Necrolog. Cuprinși de nemărginită durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților, că prea iubitul nostru fiu frate și unchiu **Constantin Iosof**, candidat de preot, după lungi și grele suferințe, împărtășit cu sf. taine a adormit în Domnul, Marți în 19 Iunie v. la 2 ore d. a. în etate de 23 ani.

Rămășițele pământeste ale scumpului și neuitatului nostru defunct se vor așeza spre vecinică odihnă Joi în 21 Iunie v. la orele 2 d. a. în cimitirul bisericeii gr.-or. din Bujor.

Doarmă lin!

Bujor, în 20 Iunie v. 1912. Dimitrie Iosof, preot ort. ca tată, Maria Iosof n. Ioanovici ca mamă, Virgil Iosof ca frate, Cornel Iosof ca nepot.

Autonomia confesiunii evrești. În primăvara trecută s'au întrunit reprezentanții din 250 comune religioase evrești în afacerea autonomiei confesionale a jidovilor din patria noastră. Din încredința adunării, a plecat o deputațiune la Budapesta și Vineri s'a prezentat la ministrul Zichy și la ministrul președinte Lukács, pentru a le cere sprijinul. Miniștri au răspuns, că se vor grăbi a da ajutorul cerut pentru întemeierea autonomiei acestei confesiuni.

Un monument amenință cu prăbușire. Din Roma se anunță: După părerea specialiștilor statua ecvestră a împăratului roman Marcus Aurelianus amenință cu prăbușire. În decursul veacurilor, apa s'a scurs prin crepături abia vizibile în interiorul calului, așa că umplându-se de apă, întreg monumentul și-a pierdut echilibrul. Din această cauză împăratul de bronz — după ce a călărit 1800 ani, de când există statua — va fi luat jos de pe cal și așezat în Capitoliu, iar calul va fi „operat”, ca să poată fi din nou încălecat de stăpânul său.

Oraș american distrus. Sâmbăta trecută a bătut un groaznic ciclon prin Canada (America). Orașul Regina a fost aproape total distrus de furia vântului. Rânduri întregi de case au fost prăbușite la pământ și o multime de persoane ucise. Numărul morților trece peste 100, iar al răniților se urcă la câteva sute. În decursul furtunii s'au iscat și incendii prin diferite părți ale orașului, care acum e numai ruine, sub cari zac îngropate o multime de persoane. Totalul pagubelor se urcă la vre-o 5 milioane dolari.

Ultima oră Vlaicu în Arad.

Azi la orele zece seara a sosit în Arad aviatorul român, dl Aurel Vlaicu. La gară a fost întâmpinat de mai multe persoane marcante din societatea românească din Arad, de redacția ziarului „Românul” și de o mulțime de alți admiratori, cari i-au făcut o primire entuziastă.

Mâne se vor lua primele măsuri pentru aranjarea sborului lui Vlaicu care va avea loc în timpul cel mai apropiat. În Nrii viitori vom aduce informații amănunțite despre locul și ziua în care va sbrura Vlaicu. Românii din Arad și din provincie sânt cu adevărat entuziasmați de cinstea ce li se va face prin aceste sboruri, cari pasionează încă de pe acum întreaga lume românească și străină.

CRONICA SOCIALA

Preoțimea ort. română din tractul protopopesc al Buteșilor,

aranjează Marți la 1 (16) Iulie o convenire socială împreună cu petrecere de dans în salele băilor din Moneasa în scopul augmentării fondului preoțesc tractual. Prețurile de intrare pentru preoții din tract, de persoană 5 coroane, de familie 10 cor., pentru alți oaspeți, de persoană 3 cor., de familie 6 cor. Inceputul la 9 ore seara. Ofertele și suprasolvirile marinimoase în scopul indicat, se primesc cu mulțumită — trimițându-se la adresa dlui preot Zaharie Milian, cassar în Dezna și se vor cvita pe calea publicității.

Doamnele sunt rugate a se prezenta în toaleta de stradă.

(Spre orientare: Trenul de la Borosbeș spre Moneasa pleacă la 10.18 înainte de amiază și la 6.40 după amiază).

PAGINI RASLETE.

Muscanii.

De Marian Sasu.

O zi de vară din luna lui Iulie. Soarele era chiar în zenit. E o căldură îngrozitoare; gândești, că s'aprinde lumea, nu altceva. Din cauza acesteia călduri, lucrătorii au trebuit să-și caute adăpost sub umbra sălcilor de pe țârmul Murașului. Aici, după ce au mâncat în liniște amiaza adusă de mine din oraș, cuprinși de căldură și oboseală s'au lungit numai decât cu toții pe iarba cea moale ca mătasa de sub sălcii, și s'au dat odichnei. Singur moș Toma, după ce s'a văzut sătul, își scoate pipa și beșica de porc cu tăbac de după șerpar, o umple și o îndeasă cu degetul cel mic dela mâna dreaptă, îi dă foc și rămâne și pe mai departe treaz, vorbind cu mine. De altfel nici nu mă supără lucrul ăsta. Din contră, trebuie să mărturisesc, că simțesc o deosebită plăcere, când pot sta de vorbă cu moș Toma. Bătrânul ăsta, cu părul și mustața argintie, cu fața încrețită și părliță de soare, cu trupul puțin adus de spate, dar încă plin de sănătate și putere, zic, știe să-ți spună o mulțime de lucruri și întâmplări minunate din viața lui îndelungată, așa încât ți-i drag să-l ascuți. Iată dară de ce mă bucur, că rămâne moș Toma cu mine de vorbă.

Văzându-l rămas singur, îl agrăiesc:

— D-ta nu te culci, moș Toma?

— Nu! — răspuse el, puștând gros din pipă.

— Noi bătrânii și așa nu prea putem dormi. De altminteala, dacă m'ași lăsa jos pe nădușala asta, m'aș târbăci al dracului de cap, încât după aia n'aș fi bun de nici o treabă.

— Da, e mare căldură — adaug eu, neștiind ce să-i răspund.

— Mare de tot — răspuse bătrânul. Dacă or ținea căldurile astea multă vreme așa cum s'au pornit, atunci să știi, că ne-am dus cu roada din anul ăsta. N'ai văzut d-ta, că numai de trei zile țin căldurile și toate s'au vestejit pe hotar.

— Cam așa e, moș Toma — îi zic eu. Dar bun e Dumnezeu, va da în curând ploaie și toate vor fi ca mai înainte.

— Da, da; la Dumnezeu e nădejdea — adăogă el. De nu ne-o ajuta el drăguțul, știu că om pământean nu ne-o putea ajuta.

Vorbim după aceste despre prețul bucatelor și al vitelor. Sfârșind cu aceste de-odată ne oprim la politica zilei. Cum suntem pe timpul războiului ruso-iaponez, moș Toma, ca ori care țaran de al nostru amator de războaie, îndată mă întrebă:

— Ei, ce mai spun gazetele, domnișorule?

Se tot bat muscanii ăia cu ipinezii?

Când aud terminii de „muscani” și de „ipinezii” dat celor două popoare beligerante, era cât p'aci să izbucnesc într'un hohot de răs. Mă rețin însă, și-i răspund serios:

— Da, se tot bat moș Toma.

— Dreptu-i domnișorule, că ipinezii ăia au bătut până acuma pe muscani? — întrebă din nou bătrânul.

— Drept, — răspund repede eu. Până acuma în trei rânduri au fost bătuti muscanii de către iaponezi.

— He, hei, că mult mă mir eu de lucrul ăsta — zise bătrânul răsând.

— De care lucru, moșule?

— De aia, că ipinezii au putut bate pe muscani — răspuse repede bătrânul.

— Și de ce te miri d-ta de lucrul ăsta? — întreb eu curios.

— De ce? Pentrucă eu am văzut și știu ce plătesc muscanii ăia. Eu iam văzut în 48 așa cum te văd pe d-ta. Dacă nu erau ei atunci, era gata cu împăratul nostru. Astăzi nu mai poruncia peste țara ungurească.

În restimpul ăsta căldura deveni înnăduși-toare de tot. Noroc însă, că în curând începu să sufle dinspre Muraș o boare rece, care ne răcori nu mai decât.

Moș Toma, înviorat, începu cu tărie din nou:

— Și să mă crezi domnișorule, că n 48 chiar și noi românii numai cu muscanii am avut noroc, c'am scăpat de nu ne-au potopit de tot un-gurii. Pentrucă să vezi d-ta, ce zile de groază

am trăit noi în vrăjbiile acele. Și azi, când îmi aduc aminte de ele, mă scutură frigurile. Țiu bine n'în minte, că de cum a intrat vrajba n'în țară, ferita Dumnezeu să mai ai pace și odihnă. Tot pe drumuri și iar pe drumuri. Când erau mai tari românii fugiau unghurii, când erau mai tari unghurii fugiau românii. Și aici pe Murăș în cele mai multe rânduri au fost mai tari unghurii decât românii, de aceea noi n'am avut în vrăjbiile acele nici-o țiră de pace și odihnă. Și așa am dus-o tot cu frica în spate până au venit muscanii ăia de au făcut pace n'în țară. Cum au venit ei, dint'odată s'au ciontat toate vrăjbiile. Căci unghurii când au auzit, că vin muscanii, au fugit cu toții mâncând pământul către Țara unghurească; aici am rămas numai noi românii.

— Dvoastră n'ați fugit de ei? — întreb eu zîmbind.

— De ce să fugim? răspunse grabnic moș Toma.

Noi auzisem din vreme, că muscanii țin cu românii și că pe ei chiar împăratu nostru i-o chemat să facă rânduială în țară, că el nu răstăbește cu cătanele lui.

Da, ne-au spus tribunii, să n'avem nici o frică de muscani, că muscanii de bună seamă țin cu românii, că doară și legea lor e ca a noastră. Așa a și fost! Muscanii, dac'au venit în țară la români nu le-a făcut nimic, dar la unghuri am auzit că le-au dat o sfântă de bătaie acolo în țara unghurească, încât au trebuit să puie cu toții puștile jos.

Ajungând cu povestirea aici, bătrânul Toma scuipe una, își puse pipa jos și trase o gură de apă din fedeleșul de lângă el. Se șterse după aceea pe frunte și pe mustețe cu mâneca cămeșii, tuși odată și începu iarăși din nou:

— Altmintrelea nici nu mă mir, c'au bătut în 48 muscanii pe unghuri, că erau muscanii ăia domnișorule, cât frunză și iarbă. Atâta flamă de om n'am văzut, nici n'oi mai vedea în toată viața mea. Vezi d-ta cât ține șesul Murășului dela Gâmbăș până pe la Uifalău, era negru pământul de ei și de caii lor. D'apoi câți nu erau pe dealurile dela Păgida, Ciurbrud și Sâncraiu! Și câți Doamne n'or fi fost prin alte părți pe unde nu iam putut vedea. Se vorbea doară pe atunci, că-i plin Ardealul de muscanii-ca stupul. Și apoi acolo e mulțime odată, nu glumă.

De asta dară mă tot mir și nu-mi vine să cred, cum de-au putut bate ipinezii ăia pe muscani, când iam văzut eu pe ăștia că-s cât frunză și iarbă.

— Crede moș Toma! — îi zic eu. Muscanii ăia a d-tale cu toată mulțimea lor cea mare au fost și vor fi bătuti de către iaponezi, cari sunt cu mult mai viteji ca unghurii în 48. De altfel de le-ar da ăștia o sfântă de bătaie să se sature odată și dumnealor de bătut! — reflectez eu.

Auzind vorbele aceste, bătrânul mă privi cu mirare și zise:

— De ce vorbești așa de muscani domnișorule? N'ai văzut, că ăștia țin cu noi românii, iar nu cu unghurii.

— Țiu pe dracu! — îl întrerup eu.

— Țiu zău domnișorule! — obiecționă bătrânul. Da țin, că doară de aia sunt de-o lege cu noi românii.

— Nu crede moș Toma! îi răspund eu. Muscanii deși sunt de-o lege cu noi, totuși nu ne iubesc, nici nu ne voiesc binele. Zicând aceste încep să-i istorisesc bătrânului toate relele câte le-au pricinuit și le pricinuesc și astăzi rușii neamului nostru.

Când auzi bătrânul cum au răpit rușii Basarabia dela România și cum tractează ei cu frații noștri de acolo, s'a aprins de mânie și n'a mai putut răbda să nu înjure una sdravănă:

— Vai trăzni'ar Dumnezeu de muscani, da chiar așa de al dracului sunteți?

— Chiar așa zău moșule! — îi răspund eu.

— Noa acumă cred domnișorule — zise vesel bătrânul — că ipinezii ăia au putut bate pe muscani.

— Cum așa? — întreb eu curios.

— Așa, că aici Dumnezeu i-a bătut pe muscani pentru relele, ce le-au făcut neamului nostru, — adăogă bătrânul.

— Se poate!... încheiu eu. Cu asta îmi scot lucrătorii la lucru.

ECONOMIE.

Nouă însoțire Raiffeisen în comitatul Albei-inferioare.

Cum comuna Armeni, cu populație numeroasă și aproape exclusiv românească, a fost lipsită, ca multe alte comune de ale noastre de prin comitate, de vre-un așezământ, care să aibă la inimă cauzele poporului nostru, comerciantul și proprietarul luminat din Armeni, d. Moise Opris, a apelat la comitetul central al reuniunii agricole sibiene, ca prin trimisii săi, să pună la cale întemeierea unei însoțiri economice la noi. Delegații reuniunii d-nii Aurel Cosciuc și secretarul Victor Tordășanu s'au prezentat în comuna noastră la 17 Martie n. c., unde în fața întregii obște, d. Cosciuc a tratat cu deplină competență despre însemnătatea culturii pomilor, iar d. Tordășanu a vorbit cu multă însoțire despre foloasele reale, ce le aduc populației însoțirile de tot soiul și îndeosebi însoțirile satești sistem Raiffeisen, de cari s'au întemeiat, parte cu concursul direct, parte indirect al reuniunii agricole, peste 50, din cari singur în comitatul Sibiiu 25, și cari toate lucrează spre amântul populației din ghiarele cămătarilor, oferind părtașilor împrumuturi, în suma de care au lipsă, dându-le atunci, când au lipsă de ele și cu aproape nici o cheltuială, fie de timp, fie de bani. După ce d. Tordășanu ni-a luminat, că în cadrele însoțirii putem întenia prăvălii (consumuri), magazine de bucate și societăți de valorizarea produselor, asigurarea vitelor etc., și după ce d. Opris, care între altele este și agent al unor bănci pe acții, ni-a însoțit și asigurat de bunățate ce rezultă din întovărășirea noastră, — 63 fruntași s'au înscris membri la însoțirea de credit Raiffeisen, numită „Plugarul” din Armeni, care s'a și constituit imediat sub prezidenția dlui Opris, iar cu pregătirea actelor s'a angajat d. Tordășanu. După multe peripeții, tribunalul din Alba-Iulia a luat cu aprobare la cunoștință statutele însoțirii noastre „Plugarul”, de care noi plugarii legăm cele mai frumoase speranțe. În numele părtașilor aduc sincere mulțumite comitetului reuniunii agricole și îndeosebi d-lor Cosciuc și Tordășanu, cari pe cheltuiala lor de timp, de oboseală și de bani, ne-au întreținut o zi întreagă cu afaceri de interes obștesc.

„Spic.”

Anunț literar.

A apărut „Monografia societății România Jună” din Viena, de d. I. Grămadă cu următorul cuprins:

Bibliografie. Introducere. „Societatea literară științifică a românilor din Viena” (1864 recte 1868—71). „Societatea literarico-sociale „România” (1867 recte 1868—1871). Două catedre universitare. Întemeierea „României June” (1871). Serbarea dela Putna (15/27 August 1871). Mihail Eminescu. Congresele studențești din 1871 și 1909. Ciprian Porumbescu. Vasile Alecsandri. Titu Maiorescu. Jubileul de 25 de ani (1896). Activitatea literară. Cultivarea muzicei. Viața socială în cele trei societăți. Scrisori și telegrame inedite din arhiva societății. Cuprinsul almanahului literar din anul 1883. Cuprinsul almanahului literar din anul 1888. Ședințele literare ale „Societ. literare și științifice”. Ședințele literare ale societății „România”. Indicele persoanelor și numelor proprii. Tabla de materii. Errata.

Ilustrații.

Eminescu la „România Jună”. Ciprian Porumbescu la „Rom. Jună”. Vasile Alecsandri. Titu Maiorescu.

Sunt trei feluri de exemplare: cele de rând costă 3 cor., pe hârtie velină 5 cor. și alte 20 de exemplare pe hârtie cromo, fără indicarea prețului. Exemplarele aceste nu sunt de vânzare. Această carte tipărită în condițiuni excelente în atelierul tipografiei „Concordia” din Arad, c'un clișeu frumos pe învalitoare, va fi

o plăcută amintire pentru foștii membri ai „României June”. În timpul cel mai scurt vom furniza informații de unde se poate comanda această carte, deoarece faptul acesta o privește exclusiv pe „R. Jună.”

Bibliografie

O carte despre serbările dela Blaj.

Zilele trecute a apărut în Blaj o carte prețioasă, care-și zice cu drept cuvânt: „O pagină din istoria noastră culturală”. E vorba de volumul intitulat „Serbările dela Blaj, 1911” și publicat din partea despărțământului XI Blaj al „Asociațiunii”. Comisiunea care a îngrijit tipărirea volumului de 450 pg. + XVIII pg. se compune din următorii d-ni profesori din Blaj: Alexandru Ciura, Dr. Victor Macaveiu, Dr. Alexandru Nicolescu, Gavril Precup, Dr. Octavian Prie și Dr. Ioan Rațiu. Numele d-urilor din comisiune ne-au fost o garanță, că redactarea se află în mâini competente și nu ne-au înșelat așteptările. Lucrarea se presintă în condițiile cele mai bune, atât tehnice (e tipărită la tipografia seminarului teologic gr.-cat din Blaj), cât și redacționale. Cine va avea să recapituleze evenimentele culturale petrecute în Blaj, în zilele memorabile din August 1911, va trebui să țină seamă de această publicație — iconă fidelă a celor întâmplate. Pentru celce a fost de față o să aibă farmecul recapitulării celor văzute în această carte, pentru acela, care n'a putut lua parte o să fie un izvor de unde va putea să se informeze cât se poate mai bine asupra celor văzute și simțite de alții. Fotografii, 35 la număr, o să-i ajute să vadă aproximativ cele petrecute, discursurile și rapoartele să asculte și să se înfioare de emoție precum au făcut-o miile de spectatori în acele 3 zile minunate, protejate și de natură atât de excepțional de bine.

Scrutătorul va afla tot ceea ce îi dorește înima, privitor la serbările din Blaj. Capitolele sunt împărțite clar și se disting prin informații exacte, nefiind obositoare. Un capitol este rezervat saluturilor preseii, altul lui Vlaicu și sborulului său, altele precum urmează: Pregătirile; prezidiul serbărilor; ziua I; a II; a III; articole, discursuri, cuvântări; conferențele; conductul etnografic (acesta scris de d. Dr. A. Nicolescu), prestațiunile artistice; expoziția (despre care raportează fiecare în parte, referitor la raionul său: D-nii Dr. O. Prie, Silvestru Nestor, Ioan F. Negruțiu, Emil H. Precup, Gavril Precup, Al. Ciura și d-șoara Rozica Căpușan). Alt capitol este destinat impresiilor publicate prin jurnale, vocilor de presă, române și străine, și — la sfârșit — adresa de mulțumire a comitetului central al „Asociațiunii”. Dr. Ioan Rațiu, cunoscutul nostru scriitor, profesor în Blaj, adăogă un catalog important al „secției istorico-culturale” dela expoziție — o recapitulare binevenită a obiectelor și documentelor expuse, dat fiind că multe din cele înșirate se află în posesiune privată sau în biblioteci prea puțin accesibile pentru scrutătorul vieții noastre culturale. Acest catalog ne va face cu puțință să ținem în evidență unele documente, cari altfel ar fi date uitării nemeritate, în urma sorții, care le-a ajuns.

După cum am spus dela început: cartea aceasta este un document important al vieții noastre culturale și Blajul poate fi satisfăcut că ne-a dat și această frumoasă piatră, care completează minunat clădirea ridicată cu atâta succes anul trecut spre mărirea neamului nostru.

Intellectualul român va trebui să aibă această carte în biblioteca sa. Prețul e minimal, pe lângă cele prestate, — 3.50 cor. cu porto cu tot. Dr. H. P. P.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Cassa de păstrare soc. pe acții, Sasca-montană. Vă rugăm a ne comunica datul cu care a-ți trimis abonamentul pentru 2 exemplare din „Poporul Român”.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii „TIBLEȘANA”, prin aceasta escrie concurs pentru un post de practicant la filiala din Caianul-mie, pe lângă un salariu de 1000.— cor. anual.

După un an de praxă i-se va regula salariul și va fi denumit definitiv.

Concurenții au să dovedească, că sunt absolvenți ai vreunei școale comerciale.

Postul e a se ocupa îndată după alegere. Cererile de concurs să se adreseze la Direcțiunea institutului.

Reteag, la 3 Iulie 1912.

Cu stimă :

„TIBLEȘANA”
 institut de credit și economii
 societate pe acții.

Nr. 1280—912.

PUBLICARE.

La primăria comunei Rășinari (Resinár, Szoben m.) află aplicare momentană un tânăr vărsat în agendele notariale.

Cei cu diplomă de notar sunt preferiți.

Condițiuni favorabile.

A se adresa subscrisului.

Reșinar, la 1 Iulie n. 1912.

Ioan Jurcolu, not. subs.

VINURI vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, cărei Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68 litru. Rizling — 70. Roșu — 94. Șiller — 62. Carbenet alb K — 90 litru.

Vin din anul 1911 K—54 și 56 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

Petru Benea
 propr. și neg. de vinuri
 Világos (Arad m).

Gustați

Berea **SLEPING-car**
 din fabrica „Bragadiru.”

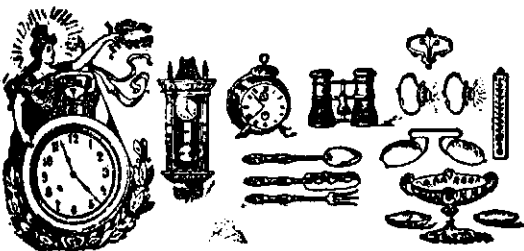
Iohann Gensthaller

giuvaergiu și ciosornicar

în Orăștie

Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios.

5000 de părechi de ghete primiți gratuit!

Imi socotese numai prețul muncii; *punerea tălpilor la ghetă pentru bărbați și femei încă se execută cu prețuri foarte ieftine la*

Eberstein Henrik pantofar
 LUGOJ-LUGOS (Edificiul bazarului.)

Polacsek Henrik,

strungar artistic

Budapesta VII., Nagymezőutca 31.

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici Lignum-Sanctum, apoi articola pentru aranjamentul cafenelelor, precum: bile, dacuri pentru biliard, șahuri, domino, rapentru ziare, în prețuri foarte moderate. Totodată iau în întreprindere totfelul de reparații în bransa mea, în preț mic. Comandele din provincii se execută prompt și solid.

ATELIERUL DENTISTIC

ni-l-am mutat din Strada Forray pe piața SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,

pe cari cu abatere dela sistemul vechi nu le mai lucrăm din cauciuc, ci din cele mai nouă materii inventate, cari sunt fără nici un miros și gust, nu se tocesc și
 :: :: nu se frâng. :: ::

Lucrări în aur și platină executăm pe lângă prețurile cele mai moderate.

med. BERTALAN KURZER și
 ERNŐ VIDOR de Márta.

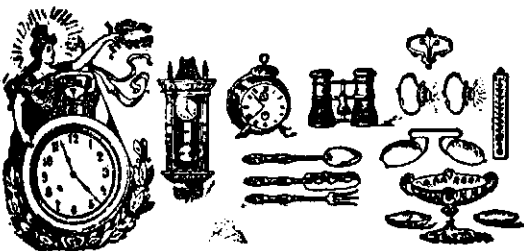
Iohann Gensthaller

giuvaergiu și ciosornicar

în Orăștie

Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios.

Cereți și răspândiți
 „ROMÂNUL” și
 „POPORUL ROMÂN”
 pretutindeni!

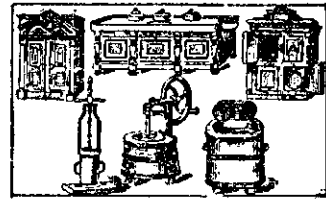
50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.

Budapesta VII., Rákoczy u. nr. 64. Telefon: 106—69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevete și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători

De carne din Ungaria — se pun în circulație. despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută resinată. Apa de gheață se întrebuintează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheață afară.

Să nu se confunde cu alte fabricații.

VIRÁG és FARAGÓ

FABRICANT DE ARTICLII pentru INDUSTRIA FERULUI și pentru ECONOMIE

BUDAPESTA, VII., str. Ilka nr. 11. R.

EXECUTĂ OBIECTE DE FER
 PENTRU FABRICI, GRAJDURI,
 SUPEREDIFICATE ECONOMICE,
 FLORĂRII ȘI VERANDE
 CU PREȚURILE CELE MAI
 CONVENABILE. — LA CERERE
 CU PROVOCARE LA ZIARUL
 „ROMÂNUL”, TRIMET CATALOG
 DE PREȚURI GRATIS și
 :: FRANCO ::

: Atelier de croitorie :

Ioan Avram,

Bistrița

Strada Iemnelor Nr. 63.

ni casa Dr. Onișor, peste drum de casa comitatului.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am deschis modestul meu

atelier de croitorie

în strada Iemnelor nr. 63, unde l-am mărit și aranjat după cele mai nouă recepțiuni, astfel că acum sunt în plăcuta poziție de-a putea ținea în depozit permanent o cantitate însemnată de șofe și alți articli de bransă. — Materialul este cel mai bun, prețuri cât se poate de moderate, comandele urgente se efectuează în cel mai scurt timp.

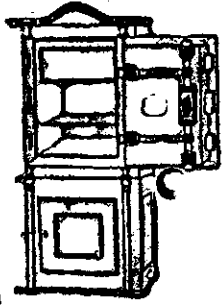
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orășenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

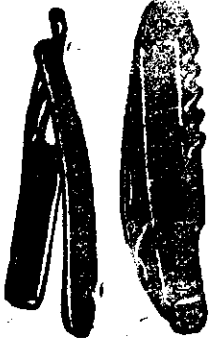
Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

Szighety Sándor

atelier de cuțite și točilărie artistică
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru ascuțirea și repararea de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de unelte și utensilii pentru barbieri, ca foarfeci, brice și curele de ascuțit etc. etc. precum și cuțite de buzunar ș. a.

Pentru barbieri se ascut două briciuri gratuit dacă trimit 12 deodată.

Comandele se execută prompt și conștiințios.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

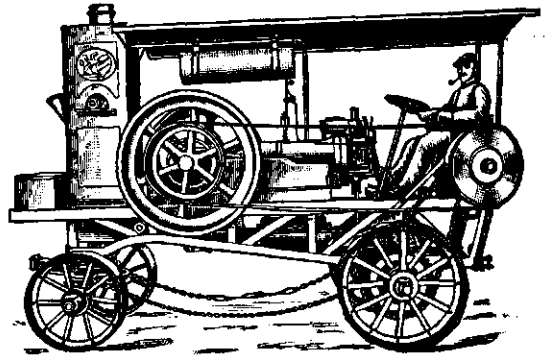
A R A D.

Gleichmann I.

atelier aranjat cu putere electrică

pentru repararea motoarelor și a mașinilor

DEVA, strada Aradului nr. 7.

Primește spre reparare grabnică și conștiințioasă motoare, mașini cu aburi, mașini de îmblățit, precum și tofelul de mașini economice, instalațiuni de pompe pentru vin, bere și fântâni, precum și aranjarea de noi conducte de apă. Execută tofelul de lucrări de arhitectură, precum: uși de eșier, ferestri de fier, balcoane, grății, porți, trepte de fier și fiere pentru legatul pereților. Primește spre reparare specială gramofone, mașini de scris, biciclete și cumpen. Cu oferte de prețuri servesc la cerere.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătită simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finele anului 1912.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992.—
	(viață	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Nouă mină de cărbuni pe linia ferată cenădană

Atragem atențiunea on. proprietari de mașini de înlătit asupra acestei noi mine de cărbuni, de unde pot primi cărbuni fără praf și curățiți. Totodată atragem atențiunea și a acelor cari se ocupă cu

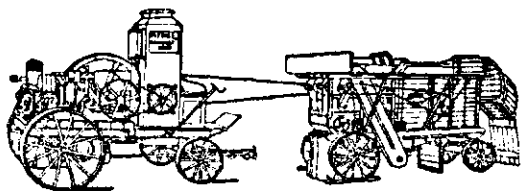
încălzirea cazanelor ori cu arderea țiglelor

Cu proiecte de spese și orice explicațiune servește cu plăcere

Körösvölgyi kereskedelmi és ipari szövetkezet, Honcötö.

Atențiune!

Aducem la cunoștința on. proprietari și economi, că

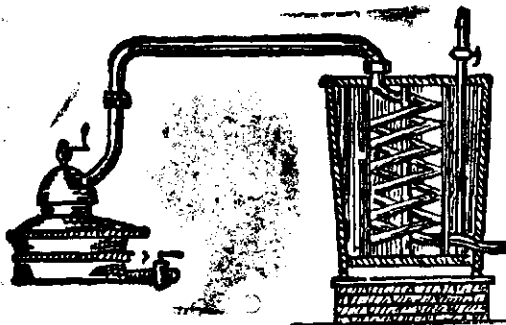
Pe timpul trieratului

suntem în plăcuta pozițiune de a expedia imediat 2 garnituri cu aburi de trierat de 4 cai putere, 3 garnituri de 6 cai putere și 3 garnituri de 8 cai putere, precum și mai multe garnituri cu benzină de trierat și motoare cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă cele mai favorabile condițiuni de plătire.

Cu stimă:

FRĂȚII BURZA mare magazin de mașinării economice și ferărie, reprezentanți cerc. a fabricii de mașini „Nicolsohn”, ARAD, piața Boros Béni nr. 1.

CAZANE pentru ferberea rachiului

Aranjamente pentru fabrici de SPIRT.

MAȘINI pentru strecuratul vinului și pentru opărirea vaselor.

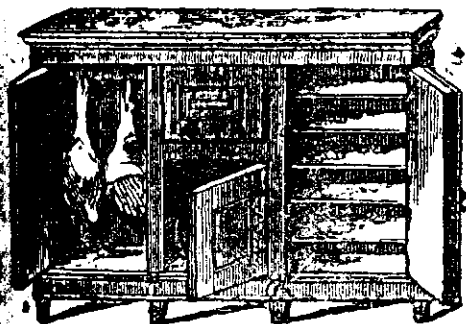
Prețuri moderate! Condiții favorabile de plătire!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHÁZ, societate pe acți,
Ujpest, Strada Gyár nr. 15.

Dulapuri de gheață

— sunt indispensabile pentru orice casă! —

Dacă vrei să cumperi un dulap de gheață bun, trainic și ieftin, atunci comandă invenția proprie de dulapuri a lui **MOSKOVITZ** a căror părți constitutive se pot desface ușor și curăți, făcând în gheață o economie de 5% la sută. — Prețuri foarte moderate. Prospecte de prețuri ilustrate trimite gratis și franco:

MOSKOVITZ S.
fabricant de dulapuri de gheață în

BUDAPESTA
Bérkocsis utca nr. 1.
(Guttenberg palota).

ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAT
A LUI

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

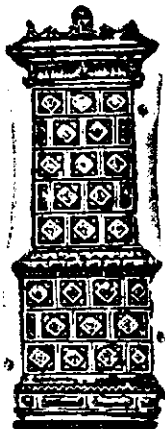
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Kiss János

fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit. — Pregătește, reparază și clădește căminuri și vetre de fier. Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

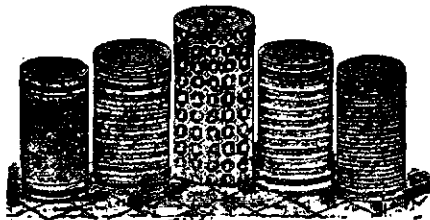
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulator, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agenția principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

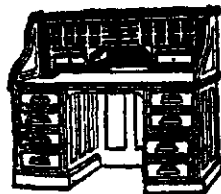
(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografe se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografe fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

În despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și totfelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

Librăria Tribuna

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 20. — Telefon nrul 502. —

Mare deposit de revizite de scris și cărți literare.

Ilustre delă balul costumat din Arad, bucata 24 fil, 12 buc Cor. 2'50 plus porto poștal;

Guy de Maupassant, Inima noastră. Roman Trad. de I. C. Apostol Prețul Cor. 2'—.

Almanachul Societății scriitorilor români pe 1912 Ediție populară Cor. 1'50 ediție de lux 2'50.

A. Vlahuță La gura sobei. Prețul Cor. 2'50.

Dr. Onisifor Ghibu. Școala românească din Ungaria în anul 911 à 50 fil.

S. Mehedinți, Către noua generație à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;

Spiridon Popescu, Zori de Iulie. Nuvele și schițe à cor. 2 plus 10 fil. porto ;

Leon Tolstoi, Răsboi și Pace roman istoric trad. de Adrian Corbul vol. I cor. 1'50, vol. II 1'20 ;

Lazăr Șăineanu, Dicționar universal al limbei române ed. II-a cu totul prelucrată și adăugită. Ortografia Academiei Române (cu 988 pagini) cor. 8 plus porto ;

D. Anghel, Fantome cor. 2 plus 20 fil. porto ;

I. Agârbiceanu, În intuneric nuvele à cor. 2 plus 20 fil. porto ;

Caton Theodorian, La masa calcului. Nuvele și schițe à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;

Virgil Caravivan, Basme și legende străine. Traduceri din folklorul lumii à cor. 1'25 plus 10 fil. porto ;

Cincinat Pavelescu, Poesii cor. 3 plus 20 fil. porto ;

C. Collodi, Pățaniile lui Tândărică. (Povestea unei păpuși de lemn) cu 56 ilustrațiuni trad. din italienește de A. Buzescu à cor. 1'50 plus 20 fil. porto ;

Hai să rîdem! Almanachul revistei „Minerva” à cor. 1 plus 10 fil. porto ;

Constantin Savu, Dor și iubire. Colecțiune de cântece pentru cor (mixt și bărb.) à cor. 2'50 ;

Teodor Romul Popescu, Din Carpați à cor. 1'50; Prin Turnu Roșu spre România à Cor 1'20.

I. Scarlatescu, Poeme românești : Pentru voce și piano à cor. 5.

A. Bena, Nu m'abandona. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'20; Sboar'al nopții negru flutur. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'50.

N. Zaharia. Mihai Eminescu. Viața și Opera sa. à Cor. 3 plus 20 fil. porto.

I. Novicow. Emanciparea femeii. Studiu sociologic. Tradus de Bogdan I. Goilav. à Cor. 2 plus 20 fil. porto.

Alexandru Ciura. Foiletoane à Cor. 1'60 plus 20 fil. porto. *Domnia și detronarea lui Cuza Vodă*. à Cor. 0'80 plus 5 fil. porto.

Amintirile unui fost prefect din timpul răscosalelor. à 80 fil. plus 5 fil. porto.

C. Negruzzi. Teatru. à Cor. 1'50 plus 10 fil. porto.

Cezar Al. T. Stoika. Fiori de primăvară Poezii à Cor. 1 plus 5 fil. porto.

Al. Ivan Constantinov, Bai-Ganciu sau minunate povești despre un bulgar din zilele noastre à 60 fil. plus 5 fil. porto.

Guy de Maupassant, Petra și Ioan. Trad. de N. N. Beldiceanu à 1 cor. plus 5 f. porto.

Alexandru Davila, Vlaicu Voda, dramă în 5 acte, în versuri à 80 fil. plus 5 porto.

Ion Dragoslav, Povestiri alese à 55 fil. plus 5 porto.

Mihail Kogălniceanu, Iluzii pierdute, schițe à 30 fil. plus 5 porto.

Ivan Turgenieff, Hangiul Faust à 75 fil. plus 5 poro.

Matilde Serao. Mama vitregă à 75 fil. plus 5 porto.

A. Fogazzaro, Dragostea unui rege à 75 fil. plus 5 p.

Iules Payot, Educația voinței 2 cor. Trad. de N. Pandeleu.

Vasile Pop, Iubirea e biruitoare à 2 cor. pl. 20 p.

M. Sadoveanu, Floare ofilită, roman. Ediția II-a à 2 cor. plus 20 fil. porto.

C. Dobrogeanu-Gherea, Neoiobăgia. Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare à 3.50 cor. plus 30 fil. porto.

Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului 2 cor.

Iosif Popu, Conceptul juridic de națiune — naționalitate în Ungaria à cor. 2 plus 10 fil. porto.

Octav Minar, Cum a iubit Eminescu. Pagini intime. (Amintiri, scrisori și poezii inedite) à 60 fil. pl. 5 p.

Guy de Maupassant. Dolofana. Trad. de A. Mândru à 30 fil. plus 5 porto.

Edgard Allan Poe. Nuvele extraordinare. Trad. de B. Constantinescu à 80 fil. plus 10 porto.

N. V. Gogol, Taras Bulba. Traducere à 55 fil. pl. 5 p.

Rudolf von Gottschall, Trădătorul. Trad. de A. Frunzescu, à 30 fil. plus 5 porto.

Biblioteca Flacăra. Prețul unui număr 80 fil. pl. 5 p.

Nr. 1. Princesa Elena de Racoviță. Furiile amorului

Nr. 2. Memoriile lui Napoleon. Ediția II-a.

Nr. 3. De pe tron la eșafod. Tragicul roman al reginei Maria Antoaneta.

Nr. 4. O dramă sub Napoleon. Conan Doyle.

Nr. 5. Tragedia dela Mayerling. Romanul arhiduce-lui Rudolf și al baronesei Vecera.

Maria Cioban, Doina. (Legendă) à 30 fil. plus 5 p.

Victor Eftimiu. Poemele singurătății à 2 cor. plus 20 fil. porto.

I. C. Apostol. Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română după documente à 60 bani plus 5 b. porto.

T. Popovici prof. de muzică. Carte de cântece pentru școalele primare, gimnazii inferioare. școale reale, civile și preparandii. Partea I. 60 fil., partea II. 1 cor. plus 40 fil. porto.

N. Iorga. Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi. Prețul 60 fil. pl. 5 p.

Conan Doyle. Duett. Roman tradus de dr. Victor Onișor à 1.60 cor. plus 10 fil. porto.

Dr. Victor Onișor. Legiuirea țării noastre. Cunoștințe de drept constituțional à 1 cor. plus 5 fil p.

Dimitrie Onciul. Din istoria României à 95 fil. plus 10 fil. porto.

N. Zaharia. Tipuri sociale. Prețul 1.50 cor., ediția de lux 2.50 cor.

Constantin I. A. Nottară. De dincolo de moarte 3 cor. plus 20 fil. porto.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției Industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

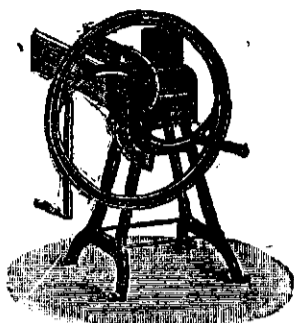
păpușar,
— Nagybecskerek. —

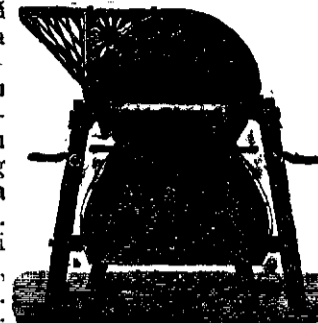
Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai scăzute. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

Hegyi János,

măestru lăcătuș de lucruri pentru zidiri și de artă.
Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.
(Casa proprie) Aiud — Nagyenyed, Strada Tövisi-ut.

Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea be mașini agricole și industriale. La acele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricații m'am convins în decursul anilor, că sunt neexceptionabile. Rog să se adreseze în ori-ce afacere referitoare la branșa aceasta, — la mine, servind ori și cui cu lămuriri. Țin în depozit și mașini de cusut, cele mai bune fabricații, precum și cumpene, cântare, decimale. — Prețuri ieftine. — Catalog gratuit. Se dau cu garanție și condițiuni de platire și în rate.

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găsesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucați garantăm.

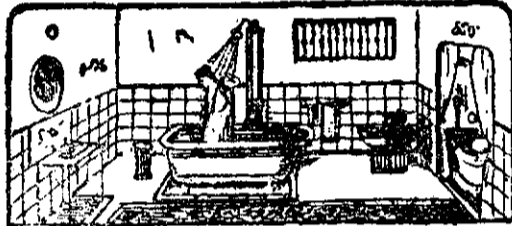
75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1.80 1.90 2.— 2.20 2.40 2.50 2.60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiteră banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

EDUARD LEXEN,

finichigiu și antepriză de instalațiuni
Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.
Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de finichigiu și galanterie la edificii, precum coverișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de toffelul Jela 3 coroane în sus. — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

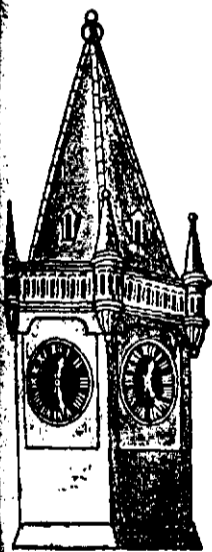
Fabrica nouă de
OROLOGE DE TURN

Sarkadi Zoltán & Comp.

fabricanți de oroloage pentru turnuri în
Nagyváraș Damjanics-u. 30.

(Casa proprie)

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuiesc trase tot la 8 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsării. Se pregătesc oroloage pentru prețuri convenabile, garanție mai mulți ani. Repararea orologelor de turn se execută cu minuțiozitate.

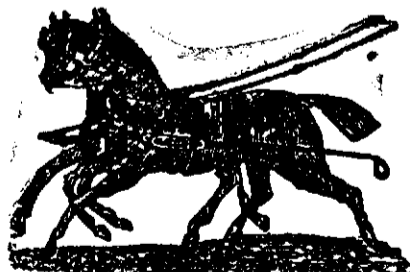
Atelier de curelărie,
șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinoară Societatea curelarilor)

Sibiu — Nagyszeben,

Reltauerg Str. Cisanădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și voiaj, poclăzi și procovășuri, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârșobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni lamperi de piele fabricație proprie, pentru oi și militari, cari stau strâns lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare depozit de hamuri pentru cal dela soiurile cele mai scumpe până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cal și colere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințios.

Georg Barthelmie

mechanic

Brașov, Strada Porții Nr. 41.

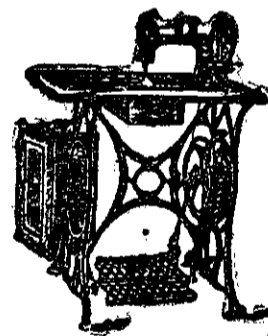
(Colțul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru mașini, de scris, socotit, dictat și de cusut, apoi pentru aparate electrice și fizice, lampe electrice de buzunar, gramafone, plăci, ace, hârtie — de copiat și diferite utensilii. —

Telefon 380.

— Instructor pentru scris la mașină. —

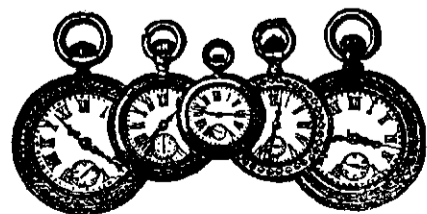
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispergasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a toffelul de

CIASORNICE

de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate officios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanție.

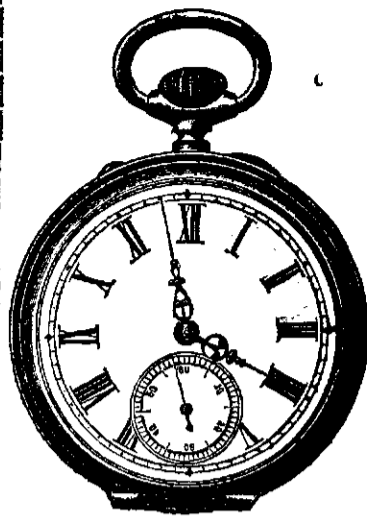
De neintrecut!

Spălătorile aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neintrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, danțele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru dolii colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acurateță. Baltoane de piele le colorez în culori închise.

Cele mai bune

orologioare

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericaale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheltuieli de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adecă scriu că a cotit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Schwab Adolf fia Vilmos

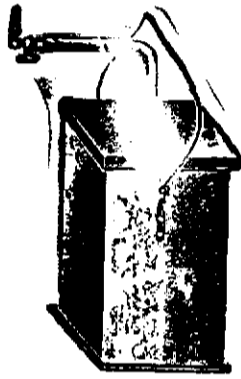
tinichigiu și mier.

Budapest, VII. Varseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, lack ori petrolu, facile, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

Mănuși

bretele și jaretiere, împletitoare de ciorapi, cordele de gumă, perini de gumă pentru bolnavi,

irigatoare, precum și cele mai sigure prezervative igienice de gumă și bandaje — ciorapi de gumă se vând cu cele mai moderate prețuri la

GUIDO BECSI mănușer și bandagist SIBIU
(Nagyszeben) Reispergasse nr. 7.

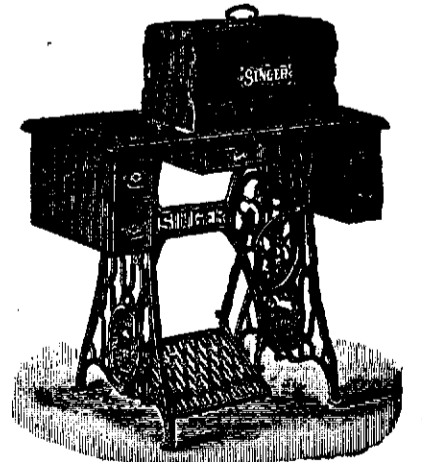
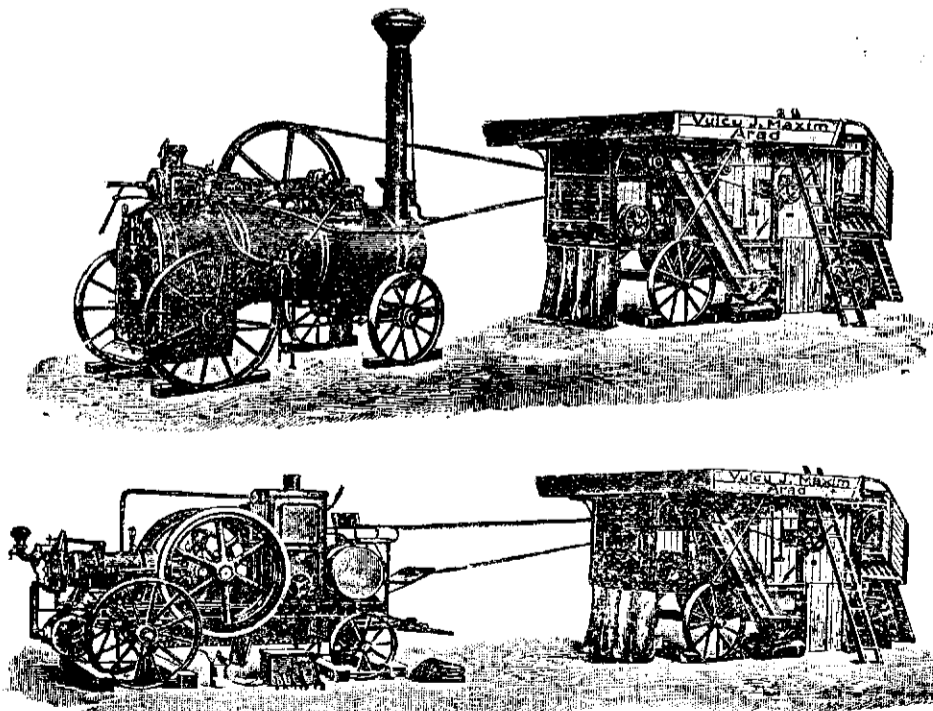

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormic din America, mașini de cosit nutreț și Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tălat nutreț și, alte requisite economice.

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Câtiva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajează.